

ION BĂIEȘU

DARUL UMORULUI LA ROMÂNI

Selecție de Radu BĂIEȘU cu o postfață de Corneliu LEU

„PÂNĂ LA DUMNEZEU, TE MĂNÂNCĂ SFINȚII”.

Nu cu mult timp în urmă, în rai s-a petrecut o întâmplare care l-a pus pe gânduri până și pe Dumnezeu.

Despre ce e vorba? Datorită unui fenomen natural sau supranatural (nu se știe precis), o anumită perioadă de timp, în rai veneau numai suflete bătrâne, slabe, cocârjate, fleșcăite, puhave, putrezite, suflete de asceți, de indivizi credincioși, scheletici și uscați. Sfinții din rai, care luaseră și ei, în urma deplasărilor făcute pe Pământ în interes de serviciu, urâtul obicei de a iubi frumosul și de a oferi ochiului diferite distracții plăcute, erau disperați că nu au în fața privirilor decât peisajul sinistru al sufletelor decavate. Nu de altceva, dar le făcea și lor plăcere să vadă și uneori chiar să pipăie frumosul concret. Sfântul Petru, cel care recepționa sufletele sosite, se și exprimă odată în felul acesta la vederea unei babe:

— Mai du-te și la dracu’, măicută, că noi ne-am săturat dealde voi.

Iată însă că, după atâta secetă, într-o zi se prezentă la poarta raiului un suflet sau, că să fim și mai preciși, o sufletă foarte tânără și frumoasă.

Sfântul Petru tresări brusc în ghereta sa și scoase afară pe ferestruie capul cu barba întreagă.

— Ce-i cu tine, oițo rătăcită?

Respectiva superbă deschise larg ochii săi minunați, își răsfiră pe umeri părul cel bălai și spuse:

— Sfinte, vreau să ajung la Dumnezeu, am ceva de vorbit cu Dânsul.

— Ce anume?

— Sfinte, dacă aş putea să-ţi spun dumitale, nu m-aş mai duce la el. E o durere pe care numai el mi-o poate asculta.

— Să fii tu sănătoasă şi din nou vie, spuse sfântul jignit, câte dureri am ascultat eu în cariera mea şi câte suflele am izbăvit.

Văzând că n-are încotro, sufleta cea jună se spovedi pe scurt

— Sfinte, eu am dus pe pământ o viaţă foarte corectă şi foarte creştină şi aş vrea să ajung la Dumnezeu ca să mă miruiască.

Sfântul Petru îşi făcu următorul raţionament „Dacă asta ajunge la Dumnezeu, nu mai apucă ochi de sfânt s-o vadă, dispare ca fumul de tămâie. Să încercăm deci să profităm şi noi”.

— Nu se poate ajunge la Dumnezeu. Atotputernicul nu primeşte. E ocupat.

— Dar nu vreau decât pentru o clipă. Lăsaţi-mă să ajung măcar în grădina lui şi am să-l aştept oricât, nu mă grăbesc.

— Ia vino puţin în gheretă, spuse Sfântul Petru mai îmbunat, Stai jos, poate eşti obosită. Să-ţi dau o cană cu ambrozie? Dar cum de-ai putut duce dumneata o viaţă prea corectă cu trupul acesta minunat şi cu ochii aceştia cu lumini cereşti în ei?

— Sfinte, ispite au fost multiple, dar educaţia mea a fost făcută într-o mănăstire foarte cinstită şi severă şi atunci m-am abţinut.

Sfântul îşi umezi buzele cu bătrâna lui limbă şi spuse în şoaptă către fecioară:

— Te las să treci mai departe, dar îmi dai voie să muşc o dată din tine?

Fata se gândi puţin şi se decise: „Fie ce-o fi, dar să ajung la Dumnezeu, ca să fiu răsplătită”. Şi se lăsă muşcată. Apoi primi un permis de intrare şi pătrunse în rai. Dar abia intră pe aleea principală, că o şi opri un sfânt,

care îi ceru permisul și i-l controlă.

— E valabil? întrebă sufleta.

— E și nu e, spuse Sfântul Ilie, căci el era. Adică nu știu dacă Dumnezeu o să te poată primi... Pe urmă, tu știi ce departe e de aici până la Atotfăcătorul?

— Merg pe jos, spuse candida, căci am antrenament.

— Nu vrei să te duc eu cu căruța?

— Dacă sunteți atât de binevoitor.

— Eu sunt, dar îmi dai voie să mușc o dată din tine?

Sufleta nevinovată acceptă (ce era să facă?), Sfântul Ilie mușcă zdravăn din ea ca dintr-un măr și o duse câteva poștalioane cu căruța lui fără arcuri, care îi muta la fiecare hop rinichii din loc.

Ajunse apoi la poarta palatului în care locuia Dumnezeu și aici dădu cu ochii de șeful gărzii, Sfântul Gavrilă, purtătorul sabiei de foc. Bineînțeles că nici el n-a lăsat-o să treacă până când n-a mușcat din ea, nesătul.

În fine, ca să scurtăm povestea, sufleta ajunse într-o bună zi la Dumnezeu. Bătrânul era încă tot Atotputernic și tot Atoatefăcător, adică se prezenta bine ca înfățișare. Văzând-o pe tânără, ochii lui atotvăzători sclipiră ca niște luceferi.

— Doamne, zise naiva am dus pe pământ o viață exemplară și abstinentă, numai în virtute m-am comportat și am venit la tine să mă miruiești, ca să devin și eu sfântă.

— Eu te-aș mirui; spuse Domnul, dar unde sunt semnele virtuții, căci văd că ești doar un schelet și o frunză de viță.

— Doamne, am fost cum trebuie, dar până să ajung la tine m-au mâncat sfinții...

— Nemernicii, răcni Dumnezeu, la ce s-au pretat! îi distrug, îi dau afară, îi... De ce n-ai venit direct la mine?

SUFERINȚĂ ÎN DOI

(Scenetă sentimentală)

Parcul Cișmigiu – cu desăvârșire pustiu. Pe una din

alei apare o femeie; aleea este întunecată și pașii ei scârțâie într-un chip dureros. Se așază pe una din bănci, își încrucișează mâinile pe piept și oftează. Exact peste un minut, pe aceeași alee apare un bărbat. Bărbatul se apropie de banca pe care se află femeia și întreabă pe un ton cu desăvârșire firesc:

EL: Nu vă supărați: pot să mă așez lângă dumneavoastră?

EA (uimitor de firesc): Desigur.

EL (își încrucișează mâinile pe piept): Alături este o bancă complet liberă și ați putea să mă întrebați de ce nu mă așez pe acea bancă. Mai mult, probabil că, în acest Cișmigiu, în această noapte de Revelion, toate băncile sunt libere și ați putea tot atât de bine să mă întrebați de ce nu mă așez pe una dintre ele.

EA (întorcându-se spre el cu circa zece grade și răspunzându-i peste umăr): Vă rog să mă credeți, dar nici prin cap nu mi-a trecut să vă pun o astfel de întrebare. Nici prin cap nu mi-a trecut.

EL: Vă mulțumesc și vă rog să mă iertați, dar mi s-a întâmplat nu o dată ca, cerând voie cuiva să stau alături, pe bancă, să mi se pună o astfel de întrebare:

„De ce, domnule, nu te așezi pe o altă bancă, din moment ce există atâtea bănci libere? „Alții nu zic nimic, dar, după ce te așezi alături de ei, se ridică ostentativ și se așază pe altă bancă, ceea ce este, de fapt, egal cu un refuz. Vi s-a întâmplat și dumneavoastră așa ceva?

EA: Desigur.

EL: Veniți des în parc?

EA: În fiecare seară. Vin deoarece...

EL: Vă rog să continuați. Vă rog din suflet.

EA (se întoarce spre el în proporție de douăzeci și cinci de grade): Iertați-mă. Pot să-mi permit să am și încredere în dumneavoastră?

EL: Iertați-mă, doamnă, că fac această afirmație, dar eu sunt un om de mare încredere. În sensul că enorm de

multă lume are încredere în mine. Nu numai caracterul meu integru, dar și figura mea deschisă inspiră tuturor o mare încredere. Uneori, persoane necunoscute mă opresc pe stradă, mi se confesează cinci minute, apoi pleacă mai departe, împăcate sufletește.

EA: Atunci, domnule, aș vrea să vă mărturisesc cu toată sinceritatea de ce vin în fiecare seară în Cișmigiu. Demult simțeam nevoia acută de a face o astfel de mărturisire, dar nimeni nu mi-a inspirat atât de multă încredere ca dumneavoastră.

EL: Doamnă, îngăduiți-mi să vă ascult cu foarte multă atenție.

EA: Mulțumesc. Atunci să vă spun de ce vin în fiecare seară în Cișmigiu. Pentru asta am să vă cer însă permisiunea de a face o scurtă incursiune în copilăria mea.

EL (întorcându-se spre femeie în proporție de circa douăzeci și cinci de grade): Iertați-mă că vă întrerup și vă promit că n-o să mai fac acest gest incalificabil, căci nimic nu e mai neplăcut pentru cineva care se confesează decât să fie întrerupt, iar eu nu am acest obicei; totuși, am să vă întreb dacă este vorba despre o copilărie nefericită.

EA: Da, domnule, ați intuit perfect. Este vorba despre o copilărie nefericită. Eram nefericită, nu pentru că n-aș fi fost iubită de părinții mei, pentru că eram iubită, ci pentru că sufeream de o boală îngrozitoare.

EL: Îngrozitoare?

EA: Da, acesta este cuvântul. O boală care mi-a pricinuit chinuri imense și suferințe fără seamăn.

EL: Doamnă, nu trebuie să vă jenați de mine. Spuneți-mi totul fără niciun ocoliș.

EA: Da, am să vă spun totul fără niciun ocoliș. Sufeream de următoarea chestiune, domnule: luam lucrurile la modul propriu.

EL (îngrozit): La modul propriu?

EA: Da, la modul propriu. Nu știu dacă vă imaginați. Era ceva cumplit. În sensul că...

EL: Iertați-mă că vă întrerup. E vorba de ceva ereditar?

EA: Da, în sensul că și bunicul, și bunica, și mama, și tata, și unchiul luau lucrurile la modul propriu.

EL: Și?

EA: Am să vă explic. Boala se manifesta în sensul că nu înțelegeam metaforele. Nu le realizam. Să vă dau un exemplu. Mama îmi spunea: „Ia trage-l pe frate-tău de limbă și află ce măgării a mai făcut, azi, măgarul”, iar eu îl apucam, într-adevăr, cu degetele de limbă și trăgeam. Doamne, și ce scandal ieșea! Doamne, ce scandal ieșea! Dumneavoastră să fi fost în locul lui și să vă fi tras cineva de limbă...

EL: Evident!

EA: Sau, altă dată, mama mi-a spus să mă vâr pe sub pielea cuiva, nu știu de ce, probabil că avea ea vreun interes, dar zilnic îmi spunea: „Bagă-te pe sub pielea lui unchi-tu, bagă-te pe sub pielea lui unchi-tu, bagă-te pe sub...” Dumneavoastră credeți, oare, că e simplu să te bagi pe sub pielea cuiva la modul propriu? Ați încercat vreodată?

EL: Nu.

EA: Dar vă puteți cel puțin imagina ce dureros este să te bagi la modul propriu pe sub pielea cuiva? Altă dată, mama mi-a spus să mă vâr în sufletul cuiva. Am stat nopți întregi și m-am gândit cum să fac asta, deoarece îmi iubeam foarte mult mama și nu voiam s-o refuz. Fiți sincer și spuneți-mi: credeți că e simplu să te vâri în sufletul cuiva la modul propriu?

EL: Nu, nu e deloc simplu.

EA: Totuși, spuneți-mi cum ați fi procedat dumneavoastră în locul meu. Cum ați fi intrat, de pildă, dumneavoastră, la modul propriu, în sufletul cuiva?

EL (întorcându-se spre femeie cu încă douăzeci și cinci de grade): Cred că aici lucrurile se complică puțin și îmi cer pur și simplu scuze pentru ceea ce am să spun mai

departe. În sensul că problema se pune nițel și din punct de vedere filosofic. Adică, mai întâi trebuie să te întrebi, vrând-nevrând, ce este sufletul.

EA: Evident. Asta m-am întrebat și eu: ce este sufletul

Dumneavoastră știți ce este sufletul?

EI: Doamnă, ca să fiu sincer, nu. Nu pentru că nu mi-am pus întrebarea, că mi-am pus-o, ci pentru că pregătirea mea teoretică nu-mi îngăduie. Cunoștințele mele filosofice, în ciuda faptului că posed o fire realmente meditativă, sunt de-a dreptul derizorii. Ca să fiu sincer până la capăt, și vă rog să nu mi-o luați în nume de rău, eu nu sunt încă în clar nici cu infinitul.

EA: Infinitul?! În privința infinitului cred că Lucrurile sunt simple.

EL: Nu, nu vă grăbiți să spuneți așa ceva. Nu sunt deloc simple. Eu pentru asta m-am dus odată să consult un filosof.

EA: Era un filosof de stat sau particular? EL: Particular.

EA. Și?

EL: Mi-a luat banii și mi-a spus: „Duceți-vă, faceți analiza urinei și waserman-ul și reveniți peste trei luni”. EA: Cel puțin v-a dat o recipisă?

EL: Bineînțeles. Dar. v-am întrerupt și-mi pare realmente foarte rău. Vă rog să continuați.

EA: Cum spuneam, copilăria mea a fost ratată din cauza acestei boli groaznice. Mama a început să mă urască, tata a început să mă urască, iar eu, la vârsta adolescenței, am fugit de-acasă. Aveam șaptesprezece ani neîmpliniți, dar arătam de șaptesprezece împliniți. Era în noaptea de Revelion. Am fugit și am venit aici, în parc, și m-am așezat pe această bancă.

EL: Chiar pe asta?

EA: Exact pe asta. Nu după mult timp, a venit un bărbat care mi-a cerut permisiunea să se așeze lângă mine

și i-am răspuns: „Vă rog”. Iar el s-a așezat. Era un bărbat care-mi inspira foarte multă încredere. I-am spus că sufăr de o boală groaznică și i-am explicat pe larg despre ce fel de boală groaznică este vorba. El mi-a promis că mă vindecă, a precizat că este la curent cu această boală și că are leacul ei. Firește, m-am căsătorit cu el, ca tratamentul să fie cât mai eficace. EL: Și v-a vindecat

EA: Da. EL: Cum?

EA: Simplu. Mi-a interzis să mai vorbesc la figurat. N-am mai vorbit la figurat și m-am vindecat. Vorbeam tot timpul la modul propriu. Dar să vă întreb acum pe dumneavoastră: oare aceea a mai fost viață? Cum să trăiești fără să vorbești cu soțul tău măcar o dată pe săptămână la figurat? Ce este oare viața fără metafore?

Fără posibilitatea de a transfigura ceva, un obiect, o întâmplare sau o stare de lucruri, fără puțința de a decanta o idee, punând în ea flacăra miraculoasă a figurației? În sfârșit... Pe scurt, în cele din urmă, după o discuție care s-a petrecut chiar în acest parc și pe această bancă, ne-am despărțit. Mi-a spus cu o voce tristă, tristă, tristă: „Du-te și, dacă va fi cazul, să te întorci pe această bancă în seara de Revelion, ca atunci când ne-am cunoscut...” O, și ce drag îmi era, ce drag îmi era...

EL: Doamnă, dacă ați ști cât sunt de zguduit de tot ce mi-ați spus, dacă ați ști cât sunt de zguduit! Dacă nu mi-ați lua-o în nume de rău, aș spune că sunt și uimit, dar mă rețin. Eu știu ce înseamnă o suferință, ce înseamnă o boală, și vă înțeleg. Doamne, cum vă mai înțeleg!

EA: Și dumneavoastră, domnule, ați suferit de o boală?

EL: Am să fiu sincer până la capăt și am să răspund: da. De o boală asemănătoare cu a dumneavoastră. Boala mea consta în aceea, doamnă, că mă luam după exemple. Nu știu de unde mă căptușisem cu această boală, pentru că mama mea nu se lua după exemple, tatăl meu nu se lua după exemple, bunicul meu - nu, bunica mea - nu. Dimineața, cum mă sculam, nici nu apucam să beau ceaiul,

că și fugeam la fereastră. Mă uitam după exemple și după exemple... La teatru, la fel... La cinematograf, la fel... Toată ziua căutam exemple. Mai ales pe stradă, căci probabil știți, străzile sunt pline de exemple. Deși de atâtea ori m-am jurat, de atâtea ori... Nu puteam să fac absolut nimic dacă nu aveam un exemplu, ia să mănânc, trebuia să am un exemplu; ca să zâmbesc, trebuia să am un exemplu; ca să dorm, trebuia să am un exemplu; ca să privesc, trebuia să am un exemplu ca să admir, trebuia să am un exemplu; ca să interpretez trebuia să am un exemplu; ca să minimalizez, trebuia să am un exemplu, ca să... Apoi, boala s-a complicat. Am început să fac toate lucrurile pe jumătate: mâncam pe jumătate, iubeam pe jumătate, mergeam pe jumătate, beam pe jumătate, gândeam pe jumătate, dormeam pe jumătate, visam pe jumătate, glumeam pe jumătate, râdeam pe jumătate, fluieram pe jumătate, sforăiam pe jumătate, admiram pe jumătate, interpretam pe jumătate, înțelegeam pe jumătate și așa mai departe. M-am dus la un doctor și doctorul mi-a spus că boala nu are leac și că există perspectiva să ajung într-o bună zi să fac toate lucrurile pe sfert. Atunci, bineînțeles, părinții m-au alungat de acasă, de frică să nu-i contaminez cu boala mea pe frați mei și pe surorile mele, care urmau cu toții o școală de ambliopi. Am venit în parcul acesta, pe banca aceasta, și am cunoscut o tânără femeie cu care m-am căsătorit. Era un om minunat. Suferea însă de o boală, în sensul că lua lucrurile la modul propriu; am încercat și am reușit să o vindec, dar ne-am despărțit într-o seară de Revelion, tot pe această bancă. Îmi pare foarte rău. Pentru că mi-era dragă. Mi-era dragă chiar și boala ei.

EA: Și fostul meu soț suferea de boala exemplelor, în sensul că se lua tot timpul după exemple. Apoi începuse să facă toate lucrurile pe jumătate ceea ce era groaznic de enervant. Dar mi-era drag. Nici până acum nu știu de ce a trebuit să ne despărțim.

(Ora 24... În oraș toate ceasurile în stare de

funcționare anunță momentul cu solemnitate. Bărbatul și femeia se întorc unul spre celălalt în proporție de o sută de grade)

EL: La mulți ani!

EA: La mulți ani, domnule, și vă rog să mă iertați dacă v-am plictisit cu povestea vieții mele.

EL: Doamnă, și eu vă rog să mă iertați dacă v-am plictisit cu povestea vieții mele.

EA: Demult nu am întâlnit un om care să-mi inspire atâta încredere și care să mă asculte cu atâta atenție. Numai fostul meu soț îmi inspira atâta încredere și mă asculta cu atâta atenție.

EL: Doamnă, aș vrea, înainte de a ne despărți, să vă urez noapte bună și să vă întreb dacă nu doriți, eventual, să ne căsătorim. Mă gândesc că atât caracterul, cât și felul meu de a fi... În plus, aș încerca să vă vindec de boala de care suferiți.

EA: Domnule, îmi pare foarte rău că nu-l mai pot aștepta pe fostul meu soț, care mi-a promis, acum un an că va veni în noaptea aceasta aici, dar am să accept propunerea dumneavoastră. Fostul meu soț ar suferi dacă ar ști că nu-l mai aștept. (Varsă o lacrimă) Era un om minunat. Realmente minunat!

EL (solemn): Doamnă, vă felicit cu ocazia căsătoriei dumneavoastră cu mine. Întrucât ora este înaintată eu mă duc să mă duc să mă... culc. Ne vedem mâine seară, tot aici, pentru perfectarea ultimelor amănunte în vederea căsătoriei. Noapte bună.

EA: Desigur, domnule. Noapte bună.

(Bărbatul pleacă și dispare pe o alee, Peste câteva minute apare alt bărbat, care este identic cu cel care a plecat. Acesta este grăbit și agitat)

EL: Draga mea, iartă-mă că am întârziat, ți-am promis că voi fi aici în noaptea de Revelion, dar am întârziat, EA: Dragul meu, iartă-mă, dar ai întârziat. Chiar adineauri m-am recăsătorit cu un bărbat care mi-a inspirat

foarte multă încredere. Îmi pare foarte rău.

EL: Nu-i nimic, draga mea. Asta o să-mi fie învățătură de minte. Altă dată să nu mai întârzii. Noapte bună, draga mea

EA: Noapte bună, dragul meu.

(El se îndepărtează. Ea rămâne singură și oftează)

EA: Ce om minunat! *(Meditativă)* Doamne, mulți - oameni minunați sunt pe lumea aceasta!...

SFÂRȘIT

REFACEREA VIETII

Personaje - GEORGICĂ

GETUȚA

AVOCATUL

GICA

GIGEL

CHELNERUL

(Zi de vară, caldă, pe la 10 dimineata, când lumea începe deja să tragă la răcoare. Un colț al restaurantului CIOCÂRLIA, vizavi de tribunal. Câteva mese goale și un ospătar mahmur, care încearcă să sperie muștele cu un prosop. Intră GEORGICĂ, circa 35 de ani, cu mustăcioară, îmbrăcat cochet, nițel cam fistichiu. Se uită împrejur, fluierând distrat, nu vede pe cine caută și se așază la o masă. CHELNERUL se apropie agale și-l întreabă cu o privire destul de impertinentă ce dorește.)

GEORGICĂ: Mai aștept o persoană. CHELNERUL: Una singură, sau mai multe? GEORGICĂ: Dar de ce mă întrebați?

CHELNERUL: Ca să știu cum mă pregătesc. Câte fripturi, câte beri, câte și mai câte...

GEORGICĂ: S-ar putea să vină încă trei persoane, dar nu e sigur.

CHELNERUL: Aur! Facem saftea frumoasă. Cu ce ocazie pe la noi? Încurcături, proces, chestii?

GEORGICĂ (*deranjat de obrăznicia CHELNERULUI*):
Vezi-ți de meseria dumitale, nu-ți permite intimități cu mine!

CHELNERUL: Ia te uită, domnule! De consumat, nu consumi, dar de jignit, știi să jignești. Poate nu cunoști decretul două sute paișpe, din cinci a doua șaizeci, paragraful haș, combinat cu vî?

GEORGICĂ: Îl cunosc. Tocmai de-aia te sfătuiesc să mă lași în pace, că sunt nervos.

CHELNERUL: Păi, dacă ești nervos, de ce nu te duci la doctor? Ce cauți la restaurant?

GEORGICĂ (*străduindu-se să fie calm*): Fii drăguț, responsabilul e aici?

CHELNERUL: Da.

GEORGICĂ: Cheamă-l.

CHELNERUL: Eu sunt. Cumulez ambele funcții.

GEORGICĂ: Vreau o halbă de bere.

CHELNERUL: Păi zi așa, domnule! (*Pleacă.*) o halbă la băiatu'!

(*Intră AVOCATUL, tip trecut de 50 de ani, de o eleganță pedantă, afectat, grandoman. Văzându-l pe GEORGICĂ, se chinuie să se bucure cât mai gălăgios.*)
AVOCATUL: Te salut, scumpule și dragule prieten! (*Îl sărută pe obraji ambii.*) Mă bucur foarte mult că te văd arătând așa de excelent.

GEORGICĂ: Mulțumesc, domnule avocat. Și dumneavoastră arătați destul de minunat.

AVOCATUL: Da, pentru că mă ocup tot timpul de sănătatea mea. Vorba aia: cât ești tânăr o distrugi, cât ești bătrân, o reperi! Nu ne-am mai văzut de mult. De-atunci, de când cu... În sfârșit, bine că... Cât!

GEORGICĂ: Un fleac! (*Îi spune la ureche.*) Dar a venit amnistia!...

AVOCATUL: Exact. De altfel, dragul meu, eu ți-am spus de-atunci, ca la fiul meu: orice afacere cu statul e născută moartă. Statul nu lucrează decât cu acte, și unde

sunt prea multe acte, negustorul particular n-are drag de lucru. Acum mi se pare că ai un APROZAR.

GEORGICĂ: Nu, un chioșc cu răcoritoare. Merge ca uns. AVOCATUL: Pe zădufu-ăsta, cred și eu! Pe străzile Bucureștiului trec zilnic o jumătate de milion de oameni. Un sfert din ei beau sirop sau sifon. Ei bine, dacă voi, siroparii, scoateți numai zece lei de la fiecare, vă îmbogățiți într-un sezon. Am avut un proces cu unul care aduna fier vechi cu căruța, de pe maidane și care și-a cumpărat un Mercedes, ultimul tip. Cu ce vrei să te servesc, dragul meu? Ai intrat cumva la ilicit?

GEORGICĂ: Nu, domnu' avocat. E vorba de problema cu Geta...

AVOCATUL: Care Geta?

GEORGICĂ: Getuța... (*Avocatul nu-și amintește.*) Cu care am consumat împreună, acum trei ani, la recurs, tot aici, mici și bere... Chiar la masa asta...

AVOCATUL (*își aduce aminte*): A! Exact! Getuța... Brunetica aceea delicată și nervoasă. Ce e cu ea?

GEORGICĂ: Ne despărțim. Vrem să divorțăm și să ne refacem viața separat.

AVOCATUL: Perfect! Dar să știi că nu e simplu.

GEORGICĂ: Știu că nu e simplu, altfel nu apelam la dumneavoastră, care sunteți o somitate atât de mare. În orice caz, eu contez mult pe faptul că noi doi, adică eu și cu ea, ne-am înțeles.

GEORGICĂ: În sensul că și ea dorește să-și refacă viața. (*Se ridică, emoționat.*) Mă scuzați. (*Se duce în întâmpinarea unei tinere de circa 25 de ani, minijupată și coafată cu o fantezie exagerată. Îi sărută mâna și o așază la masă.*) Domnule avocat, vă recomand pe duduia Gica, prietena mea.

AVOCATUL (*îi sărută mâna, respectuos*): Sărut mâinile, domniță. Cum faceți de arătați atât de minunat?

GICA: Nu fac nimic.

AVOCATUL: Chiar nimic?

GICA: Deocamdată. Că n-am serviciu. Dar Georgică a zis că-mi face și mie rost de un chioșc cu răcoritoare, după ce ne căsătorim. Mă rog, dacă se grăbește, că eu n-am timp să aștept.

AVOCATUL: Păi atunci cum vreți să divorțați dacă nu v-ați căsătorit?!

GEORGICĂ: Domnu' avocat, n-ați înțeles. Dânsa este prietena mea cu care vreau să-mi refac viața. Getuța e soția legală.

AVOCATUL: Acum am înțeles. Scuzați-mă.

GEORGICĂ: Domnu' avocat, vă spun mai mult decât sincer, ca la un tată personal: duduia Gica e o persoană foarte... cum să zic... că nu mă jenez... propice. Propice pentru mine, adică, în sensul că ne potrivim la felul de-a fi și de a vorbi ce nu s-a mai pomenit, de parcă ne-ar fi făcut aceeași mamă! Am simțit asta din prima clipă, când am cunoscut-o, într-o zi, acum o săptămână, în parcul Herăstrău, la coadă la înghețată.

GICA (*nervoasă și autoritară*): La floricele...

GEORGICĂ (*blând*): La înghețată, iubi.

GICA (*iși iese din fire*): Bine. Atunci eu am plecat. GEORGICĂ (*cedează*): Exact. La floricele. (*Către Avocat.*) Știți, acele floricele care se fac din boabe albe de porumb și care sunt delicioase prin mirosul, gustul și felul lor popular de a pocni între măsele. Ei bine, e formidabil cum am simțit eu încă din clipa aceea că ea e ființa vieții mele. Am mers la restaurantul Miorița, am consumat mici și bere, și ea a zis da. Cum ai zis, dragă? Că ai zis tu da într-un fel al tău extraordinar de dulce și omenesc, care m-a impresionat până în suflet.

GICA: Am zis: Da, divorțează și ne căsătorim.

AVOCATUL (*către Gica*): Dumneata ai mai fost căsătorită?

GICA: Da, de două ori, și sunt în divorț în ultima fază, pe motiv că el era contabil, dar n-avea buletin de București.

Altfel, n-am nimic să-i reproșez, mă iubea ca dementul, îmi scria numele peste tot de durere și dragoste sinceră. Pe unde mă duceam, vedeam scris pe ziduri: „Gica, Gica, Gica...” Dar eu în spațiu nu puteam să-l iau, pentru că ședeam cu celălalt fost soț al meu în același apartament, eu o cameră și el o cameră, și apartamentul era pe numele fostei lui soții dea două și care m-a acceptat acolo din motiv că mă stima prea mult, mai ales de când am păruit-o. Așa că... asta e!

AVOCATUL: Mă rog, cazul dumitale nu mă interesează profesionalmente. Pe mine mă interesează domnul Georgică. Unde e soția dumitale legală?

GEORGICĂ: Uitați că vine și Getuța. (*Intră Getuța, însoțită de un bărbat tânăr și grav. Georgică o prezintă pe Getuța Avocatului.*) Soția mea.

GETUȚA (*către Avocat*): Bună ziua. (*Către bărbatul care o însoțește.*) Ia loc, Gigele. Vi-l prezint pe domnul Gigel, de la Asigurări, cu care am hotărât să-mi refac viața. (*Către Gica.*) Și dumneata tot cu refacerea vieții?

GICA: Da, eu refac ce-ai stricat dumneata, adică viața acestui om minunat, de care m-am atașat definitiv și cu cele mai curate sentimente.

GETUȚA (*ironică*): Zău? Unde ai citit mata cuvintele astea, că-ți ies dintre dinți ca semințele...

GICA: Georgică, fii atent, că dânsa mă insultă și eu nu știu multe, că nu m-a crescut mama cu guvernantă.

GETUȚA (*către Gica*): Pe ce bază îți permiți dumneata să spui că am deteriorat eu viața lui, care a venit la mine de-l bătea vântul, iar acum are optzeci de kile îmbrăcat de vară? GICA: Nu-i vorba de fizic, doamnă dragă, căci cu asta se descurcă bărbații și singuri, ci de situația lui sufletească personală. Ah, dacă ați ști ce melancolic era în seara când l-am cunoscut și ce nevoie groaznică avea de o mângâiere!

Dacă i-ai fi acordat asistența sufletească necesară, n-ar fi ajuns în parc!

GETUȚA: Ce vorbești, fetițo? Cunoști dumneata

marfa mai bine ca mine? Că acum știu și de unde venea el la domiciliul conjugal cu firele alea de păr blonde contractate pe costum!

GICA: Pardon, doamnă, că eu până ieri am fost roșcată! GEORGICĂ: Getuțo, fii blândă, că aici am venit să discutăm interese și nu să ne interpretăm unul pe altul din punct de vedere. Că așa, dacă ne luăm după cuvinte și expresii, fir-ar ele ale naibii, stricăm situația, ne întoarcem amândoi acasă, ne continuăm menajul și atunci nu-mi mai refac nici eu viața alături de dânsa și nici tu nu-ți mai refaci viața alături de dânsul. (*Către Gigel.*) Vă salut. (*Cei doi își strâng mâna, politicoși și gravi.*) Adică nu te da în stambă, cum ai tu obiceiul.

GETUȚA (*care Gigel.*): Gigele, uite cum mă jignește dânsul și uite cum stai tu de indiferent!

GIGEL (*solemn, către Georgică*): Domnule, nu te cunosc, nu mă cunoști, dar nu-ți permite s-o jignești pe viitoarea mea soție. Doamna nu merită să fie jignită!

GEORGICĂ: Domnule, îmi pare rău, dar eu știu mai bine că actuala mea și viitoarea dumitale soție e o doamnă și că nu merită să fie jignită. Află că e o femeie minunată și o soție strălucită și te felicit pentru alegerea pe care ai făcut-o. Am luat-o plină de defecte și ți-o dau doldora de calitate.

AVOCATUL: Domnule Georgică, eu nu înțeleg un lucru: de ce vrei să te desparți de dânsa, dacă e așa de minunată? GEORGICĂ: Dar v-am explicat, domnule avocat, că doresc să-mi refac viața alături de această persoană (*Arată spre Gica*), care este și mai minunată și fără de care nu mai pot trăi. (*Către Gica.*) Tu mai poți trăi fără mine?

GICA: Dacă divorțezi, nu.

GIGEL (*către Georgică*): Domnule, în orice caz, mie îmi pare nespus de bine că ești o persoană serioasă și demnă și că fosta dumitale și viitoarea mea soție s-a format alături de dumneata ca o persoană pe care se poate pune o bază.

Mulțumesc. Eu am cunoscut-o din întâmplare, căci

întâmplările, stimați prieteni...

(*Se ridică.*)

AVOCATUL: Stați jos, că mă grăbesc. Peste o oră am un proces de crimă. Stați jos.

GIGEL: Nu, că vorbesc mai bine așa. Căci întâmplările, dragi prieteni, sunt acel material extraordinar de rezistent și gustos care leagă zilele noastre una de alta și fac din ele ceea ce se cheamă o viață. Există întâmplări mici și întâmplări mari. Întâmplări fericite și întâmplări nefericite. Dar există și întâmplări cruciale, care schimbă brusc cursul unei vieți, care înseamnă o răscruce, un moment fundamental și fatal.

Ei bine, un asemenea moment de răscruce a însemnat pentru mine întâlnirea cu Getuța. Ne plimbam prin parc, căci amândoi simțeam o nevoie acută de aer liber, intrăm în vorbă, iar eu, ca adasist, nu mă pot abține, pentru că sunt un profesionist, și încep să o conving să-și facă o asigurare pentru viață. Iar ea mi-a răspuns formidabil, a avut o replică pe care nu o întâlnești nici în piesele de teatru. Cică: „Domnule, a răspuns ea, melancolică, eu aş asigura dacă aş avea ce, dar asta pe care o trăiesc eu e viață?!” „Cum, zic eu, cum puteți să vă exprimați într-un chip atât de brutal la adresa vieții, care e baza activității umane pe pământ?” „Păi da, zice ea, că ce viață mai este asta, dacă nu mă mai înțeleg cu Georgică, că de o vreme eu sunt hăis și el e cea?!” GETUȚA (*ca să scurteze*): Ei, și de-aici ne-am luat cu vorba, ne-am plimbat cu barca, ca s-o spun pe șleau, că nu mă jenez și răspund de ce fac, pe urmă el m-a cerut de soție, eu am ezitat ce-am ezitat...

GIGEL: Nu, Getuța, nu simplifica, pentru că e păcat să simplificăm o întâmplare care mustește de romantism.

AVOCATUL (*care nu mai are răbdare*): Vă rog foarte mult, fiți amabil, eu nu vă cunosc, nu mă cunoașteți, eu nu am treabă cu dumneavoastră, lăsați-mă să-mi fac meseria, că de povești sunt sătul!

GIGEL: Un moment, că acum vine poanta! Ce credeți

că-mi zice ea la un moment dat? Cică: „Sunt de acord să mă căsătoresc cu dumneata, dar trebuie să-i cerem consimțământul soțului meu”.

GEORGICĂ: De ce te miri, domnule? Nu e normal ca, între doi oameni civilizați, soțul să știe ce face soția și invers? Află că și eu am procedat la fel: am anunțat-o pe Getuța din timp că am de gând să-mi refac viața și ea a fost de acord. Cunosc pe unul care a fost și mai cavaler, în sensul că a anunțat-o dinainte pe soție că are de gând să o lichideze. „Fii atentă, i-a zis, că am de gând să-ți tai gâtul!”

AVOCATUL: Domnilor, vreau să vă anunț că și eu cunosc suficient de multe cazuri ca să stăm aici la palavre până mâine dimineată. Dar dumneata, domnule Georgică, m-ai chemat în legătură cu divorțul dumitale cu duduia Getuța. Să trecem la obiect. (*Către Gigel.*) Dumneata, te rog să taci, să nu intervii cu divagații și povești. (*Către Georgică.*) Putem să începem?

GEORGICĂ: Da, domnule avocat, sunt la dispoziția dumneavoastră.

AVOCATUL (*scoate din servietă un vraf de hârtii*): Vă rog să luați cuvântul pe rând și să-mi spuneți motivele pentru care vreți să divorțați. Vorbiți clar și rar, că eu notez totul.

CHELNERUL (*care a asistat la confruntările de mai înainte*): Un moment! Văd că dumneavoastră aveți aici probleme serioase de discutat și eu sunt de acord cu teoreticienii care susțin că localul public, adică restaurantul, este un loc cât se poate de nimerit pentru discursuri serioase și chiar pentru creații, adică pentru compus idei. Dau, de pildă, exemplul unui artist important contemporan, nu-i spun numele, care venea într-o vreme în localul meu, lua loc la masa lui, îi aduceam o gustărică, un sfert de tărie cu sifon, el își scotea hârtia și stiloul și începea să deseneze caricaturi.

Într-o zi, mi-a făcut și mie o caricatură destul de reușită și mi-a oferit-o cadou contra o baterie de vin și un cotlet și pe care eu am pus-o în ramă la mine acasă. Ce

voiam să spun... AVOCATUL: Tocmai asta voiam să te întreb: ce dorești de la noi, de ce ne întrerupi din treabă?

CHELNERUL: Un moment, că asta voiam să spun: că admit orice fel de activitate în localul meu, cu condiția să se consume. Dumneavoastră ce consumați, că și noi avem plan. Vă oferim fleici de casă, fripturi de casă, cârnăciori de casă, organe, ficat, măduvioare, inimă, rinichi, fudulii, că n-am decât mici și bere și grăbiți-vă, că se termină butoiul.

AVOCATUL: Aveți mici?

OSPĂTARUL: Da! Am avut alaltăieri, dar s-au terminat, că erau delicioși.

GEORGICĂ: Atunci, dă-ne repede niște bere. CHELNERUL: Se face. Urez succes discuțiilor dumneavoastră. (*Pleacă, strigând.*) Cinci beri la băieții! AVOCATUL: Să începem!

GEORGICĂ (*către Getuța*): Începi tu, sau încep eu? GETUȚA: Începe tu, că ai mai multe pe conștiință. GEORGICĂ: Dragă, să știi că-mi pare rău că te legi de conștiința mea, care e tot ce am eu mai curat și mai apreciat în viață. Tu știi foarte bine că la nimic n-am ținut mai mult ca la conștiința mea interioară și că n-am dat voie la nimeni să se lege de ea. Să nu mă enervezi, că zic și eu ceva de conștiința ta.

GETUȚA: Georgică, tu nu m-ai înțeles. Eu n-am zis neapărat că tu ai avea cine știe ce impurități pe conștiință, că chiar dacă ai, nu mă privește, întrucât fiecare face ce vrea și se descurcă cum poate cu conștiința lui. Am zis că, dacă ai ceva contra mea, adică niște motive care să-l servească pe domnu' avocat la proces, zi, că pe urmă mă enervez și eu. GEORGICĂ: Bine, zic. Domnu' avocat, eu cred că e bine să pornim de la început pe un motiv serios și de bază, care de când e lumea a fost elementul mortal al familiei: nepotrivirea de caracter.

AVOCATUL: Perfect! Spuneți-mi cum nu vă potriviți la caracter.

GETUȚA: Domnu' avocat, iertați-mă că intru în vorbă,

dar eu am fost întotdeauna sinceră, adică ce mi-e-n gușă și-n căpușă! Eu habar n-am ce-i ăla caracter și, dacă mă întreabă cumva judecătorul, pierdem procesul. Ce e caracterul?!

AVOCATUL (*încurcat*): Ce e caracterul? Păi, caracterul e... cum să vă zic...

GICA (*intervine, energetic*): Adică e cum e omul de felul lui. GIGEL (*se ridică în picioare*): Îmi permiteți două clipe?

Întrucât sunt de meserie, în sensul că toată viața mea am lucrat în societăți de asigurare unde era nevoie să existe cineva care să arunce o privire asupra clientului și să stabilească ce caracter are, în sensul dacă prezintă garanții pentru o investiție, din care pricină o vreme figuram chiar pe schemă cu funcția de „caracterolog”, aș putea să fac aici o scurtă expunere despre caracter. Caracterul, dragi prieteni, a existat la om din cele mai vechi timpuri. Și nu numai la om. Există și animale de caracter. De pildă, un câine poate fi ceea ce se cheamă o javră sau un câine credincios. Or, ce înseamnă credința, fidelitatea, cinstea și devoțiunea decât caracter? Căci ce spun dicționarele? „Caracterul este ansamblul însușirilor fundamentale psihologice-morale ale omului care se manifestă în modul de comportament și în acțiunile sale”. Deci...

GETUȚA (*îl întrerupe*): Dragă, nu mă lua pe mine cu teorii, că și așa am rămas de la o ceartă cu Georgică suferindă de astenie. Eu știu că atunci când îi ziceam lui Georgică: „Dragă, ești o japiță fără cuvânt și caracter”, de obicei venea după ora două noaptea așa de beat, că i se încheșteau fălcile și i se înfășurau picioarele unul după altul, ori zicea că i-a furat cineva în tramvai jumate din leafă...

GEORGICĂ: Getuțo, nu vulgariza discuția cu exemple de astea strict intime. Caracterul e ceva mult mai mare. O să ne explice domnul avocat.

AVOCATUL: Ca să lichidăm chestiunea: Caracterul

este ceea ce unii oameni au, iar alții nu au și se comportă ca atare.

GIGEL: Domnule avocat, dați-mi voie. N-am epuizat ideea.

AVOCATUL: Stai jos, domnule, că mă grăbesc.
GIGEL: Dar cred că pot aduce o contribuție de-a dreptul substanțială la dezbaterea dumneavoastră!

GICA (*către Gigel, amabilă*): Sunteți amabil să-mi continuați mie interesanta dumneavoastră expunere despre caracter? Pe mine mă impresionează nespuse orice teorie modernă, inclusiv farfuriile zburătoare. Sunt o impresionistă ce nu s-a pomenit! Plus că-mi face plăcere să discut chestiuni intelectuale cu persoane foarte culte.

GIGEL: Cu mare plăcere, duduie! mai ales că doresc sincer să vă cunosc mai îndeaproape, întrucât vom fi rude în viitor. În sensul că eu mă voi căsători cu soția soțului dumneavoastră, iar dumneavoastră cu soțul soției mele.

Deci, vorbeam despre caracter... (*Continuă expozeul în șoaptă.*)

GICA: Vă rog să insistați.

AVOCATUL: Te rog, domnule Georgică, continuă. Peste trei sferturi de oră am un proces de crimă. Mă grăbesc.

GEORGICĂ: Deci, cum spuneam, între noi doi există o gravă nepotrivire de caracter.

AVOCATUL: Nu ți-ai dat seama de asta înainte de căsătorie?

GEORGICĂ: Nu. Deoarece cu un caracter am luat-o și cu altul se manifestă ea acum. Dau exemple.

AVOCATUL: Exact.

GETUȚA: Bine, Georgică, dă tu exemple, c-o să vezi ce program festiv îți fac eu pe urmă!

GEORGICĂ: Getuțo, fii blândă, că altfel nu mai ajungem la capăt! Iată despre ce nepotrivire de caracter este vorba, domnule avocat, ca să vă lămuresc cât mai clar cu putință.

Când am cunoscut-o eu pe Getuța, ea era o ființă foarte veselă și populară, în sensul că râdea din te miri ce și făcea și gropițe în obraji. În plus, era și o persoană foarte miloasă și filotimă, în sensul că nu era în stare să omoare nici măcar o muscă și din cauza asta m-am atașat foarte mult de ea, că și eu eram un răzăreț ce nu s-a pomenit, plus milos de nu puteam să calc nici măcar o furnică. Dar ce s-a întâmplat pe parcursul căsătoriei? (*Cu o satisfacție răutăcioasă.*) Getuța s-a schimbat!

GETUȚA (*nervoasă*): Păi cum să nu mă schimb, dragă, că la început mă țineai numai în glume și veselie, de mă făceai să râd de orice, ca după ce-am făcut actele, să te schimbi integral și să nu mai scoți un zâmbet câte un trimestru întreg!

GEORGICĂ: Da, domnule avocat, s-a schimbat. Imediat cum am ieșit de la ofițerul stării civile și s-a văzut soție legală, Getuța a devenit stăpână pe situație și s-a transformat într-o fiară. (*Către Getuța, în șoaptă.*) Fă ca fiara! (*Getuța începe să plângă. Georgică se enervează.*) Ți-am spus să faci ca fiara, nu ca nevasta.

GETUȚA (*distrusă*): Bine, Georgică, va să zică am ajuns să mă faci și fiară! Bine! Oare nu crezi tu că aș putea deveni fiară cu adevărat și să mă reped cu ghearele în trecutul tău suspect?

GEORGICĂ (*disperat*): Getuțo, fii blândă, că eu nu vreau să te insult și să-ți provoc nervi și fiere, că, slavă Domnului, ți-am dovedit suficient cât de mult te stimez și te prețuiesc reciproc. Dar zic și eu acum ce zic ca să vadă domnu' avocat că avem motive de divorț și să putem apoi să ne refacem viața personală. Cum naiba de nu pricepi tactica?

GETUȚA: De acord cu tactica, dar să nu mă faci fiară, că pe urmă spun și eu chestia aia cu...

GEORGICĂ: Cu ce?

GETUȚA: Știi tu... Cu covrigii și susanul ăla de plastic... Și cu cecul din căptușeală... Și cu mișmașul cu siropul și cu păhărelul vopsit... Și cu... Știi tu cu ce...

GEORGICĂ: Getuțo, ți-am spus că nu e cazul să ne dăm în stambă aici, de față cu dânsul și cu domnul avocat!

GETUȚA: Bine, nu ne dăm în stambă, dar nu te lega de mine! Leagă-te de tine.

AVOCATUL: Vă rog să continuați, mă grăbesc.
GEORGICĂ: Am spus, deci, că soția mea și-a schimbat brusc caracterul, dovedind că acele calități pentru care o luasem de nevastă erau false. Am spus: nu mai era veselă. La film nu râdea, la teatru nu râdea...

GETUȚA: Păi cum să râd, dragă, dacă erau tragedii și ăia mureau pe scenă ca muștele?

GEORGICĂ: Nu contează! Dacă ai bunăvoință, râzi la orice! Fiind o fire optimistă din naștere, am început să-mi schimb și eu caracterul, adică să devin pesimist, să nu-mi mai placă viața, râsul, fericirea, șprițul, bucuria și distracțiile serale, adică să mă gândesc la moarte și la infinit. Iată cum o nepotrivire de caracter putea să mă ducă, Doamne ferește, până în pragul sinuciderii! Și atunci, nu am eu dreptul legal să cer divorțul pentru a-mi reface și continua viața pe o bază optimistă, fericită și îmbelșugată?

GIGEL (*către Gica, cu care discută confidențial și cu care a devenit din ce în ce mai intim*): Domnișoară, îmi pare nespun de bine și de favorabil că avem aceeași concepție despre caracter, pentru că, totuși, caracterul este baza și temelia unei căsnicii, plus baza activității umane pe pământ. GICA: Vai, domnule Gigel, dar este o desfătare pentru mine să te ascult! Spui niște fraze atât de culte și de date naibii, că mă înfior de plăcere și extaz! Te rog să insiști.

GIGEL: Bine, insist.

GEORGICĂ: În plus, dragă Getuțo, tu știi foarte bine că ți-ai schimbat caracterul și din alt punct de vedere. În sensul că nu mai faci gropițe în obraji.

AVOCATUL: Asta ai mai spus-o.

GEORGICĂ: Am mai spus-o, dar trebuie să insist.
AVOCATUL: Să vedem ce spune și dânsa, dar foarte

repede, că peste o jumătate de oră am un proces de crimă și sunt grăbit. (*Către Getuța.*) Dumneata ce nepotrivire de caracter ai cu dânsul?

GETUȚA: Domnule avocat, nepotrivirile mele de caracter pornesc de la faptul că Georgică nu-și potrivește bine ceasul și, când vine acasă la ora trei noaptea, mirosind a bere de la parter, zice că i-a stat ceasul și că el credea că e ora două ziua. Plus că, lunar și chenzinal, zice că i s-a furat jumătate din leafă. Încolo, e băiat inteligent și sufletist și n-am nimic să-i reproșez. Cu o condiție: să devină iar vesel și să mă facă să râd cu gropițe în obraji.

GEORGICĂ: Domnule avocat, îmi pare foarte rău, dar acum degeaba mai face Getuța gropițe în obraji, pentru că eu sunt decis să-mi refac viața. Vreau să divorțez.

AVOCATUL: Scuzați-mă. Uitasem să vă întreb esențialul: copii aveți?

GEORGICĂ: Avem, dar numai trei. Unul l-a adus ea din prima căsătorie, unul l-am adus eu din cea de-a doua căsătorie, iar unul l-am făcut împreună.

AVOCATUL: Să vă trăiască! Și ce faceți cu ei dacă divorțați?

GEORGICĂ: Păi unul îl iau eu, unul îl ia dânsa, iar pentru al treilea dăm cu banul.

AVOCATUL: Dacă aveți copii, se complică situația...

GEORGICĂ: Domnule avocat, din contră, eu zic că și ăsta e un motiv în favoarea noastră.

AVOCATUL: Cum?

GEORGICĂ: Păi dumneavoastră știți ce răi sunt copiii ăștia? Ca niște fiare! E ceva ce nu s-a pomenit. Toată ziua se ceară și se bușesc, că Getuța mereu strigă: „Georgică, vino repede, că copilul tău s-a unit cu-al nostru și-l bat pe-al nostru!” Și numai în cap îi dau, mititelul, că ni se rupe sufletul. Trebuie să-i despărțim într-un fel, e o datorie omenească. Nu-i așa, Getuțo?

GETUȚA: Păi da, dragă, că tu ești mai mult absent decât prezent la domiciliu și nu te ocupi de educația lor!

GEORGICĂ: Taci și zi ca mine!

AVOCATUL: Vă spun: din cauza copiilor se complică situația. Dar am o idee care ar putea îndrepta lucrurile. Să ne retragem puțin pentru o discuție confidențială. (*Către Gica și Gigel.*) Ne scuzați.

(*Avocatul, Georgică și Getuța se retrag la o altă masă.*)

Gigel și Gica au rămas singuri.)

GICA: Domnule Gigel, dumneata vorbești serios? Că mie îmi place să discut lucrurile franș.

GIGEL: Domniță, sunt hotărât și ferm ca un beton armat. Dumneata pleci înainte, eu plec pe urmă și ne vedem mâine la „Wasserman”.

GICA: Bine, dar să nu mă încurci, pentru că eu, oricum, într-o săptămână, maxim două, sunt decisă să mă căsătoresc, nu pot să stau încurcată. Vii mâine la zece?

GIGEL: Dragă, îți dau cuvântul de onoare și buletinul garanție. Mâine facem „Wasserman”-ul și peste o săptămână căsătoria oficială. Ai cuvântul meu!

GICA: Lasă cuvântul, dă buletinul! (*Îi ia buletinul și-l pune în geantă.*) Auzi? Că uitai să te întreb: cât ai *netto*?

GIGEL: Care *netto*? GICA: Leafa.

GIGEL: Două milioane nouă sute, plus prime, că sunt și apreciat.

GICA: Slăbuț, dar poate mai avansezi. Apartament?

GIGEL: Două camere, cu mama.

GICA: O trimiți la țară, că și eu sunt orfană. GIGEL: E bătrână, săraca...

GICA: Am zis, și nu mă contrazice, că sunt nervoasă! Fără rude în apartament! Și dimineța, când te scoli, te duci să faci piața, speli vasele, faci curat prin casă, îmi aduci cafeluța la pat și pe urmă pleci la serviciu, dar în vârful picioarelor, că am somn ușor și, dacă mă trezesc brusc, sunt nervoasă toată ziua. Ai înțeles?

GIGEL: E clar!

GICA: Atunci, eu am plecat și spune-i lui Georgică

salutări din mers. Și vezi să nu întârzii mâine la „Wasserman”, că mă enervez și-ți rup buletinul. Pa! (Pleacă.)

GIGEL: Pa! (*Către Avocat, care e la masa cealaltă.*) Domnule avocat! Numai o clipă, vă rog. (*Avocatul vine imediat.*) Am o rugămintă foarte mare.

AVOCATUL: Vă rog.

GIGEL: Fiți amabil și anunțați-o dumneavoastră pe simpatica și inestimabila Getuța că-mi retrag momental sentimentele ce i le-am avansat cu atâta sinceritate. Din motive personale, bineînțeles.

AVOCATUL: Bine faci. Mai ales că e și mamă de copii. GIGEL: Exact. Copiii sunt viitorul patriei. Personal, îi prețuiesc sincer, chiar și atunci când sunt făcuți de alții. Între timp, însă, m-am atașat foarte mult sufletește de duduia Gica și dorim să ne întemeiem un cămin reciproc pe bază de caracter și respect personal.

AVOCATUL: Așa repede?

GIGEL: Mi-a spus că e grăbită. Vă salut cu respect.

(Pleacă.)

AVOCATUL (*către Georgică și Getuța*): Pofțiți, vă rog. (*Cei doi vin lângă avocat.*) Deci, așa cum v-am explicat și cum a reieșit din discuția anterioară, dumneavoastră nu aveți motive serioase de divorț. Sfatul meu este să vă împăcați și să vă întoarceți acasă. Faptul că duduia Getuța nu mai râde ca înainte se poate remedia printr-un efort de veselie din partea domnului Georgică. Dacă el va fi din nou vesel, va spune glume și va face șotii, atunci și dumneata vei fi iar veselă și vei avea gropițe în obraji... Iar dânsul poate fi mai vesel dacă va veni mai devreme acasă și cu salariul întreg, știut fiind că omul odihnit și cu leafa întreagă este întotdeauna bine dispus.

GEORGICĂ: Atunci dumneavoastră considerați că nu mai e cazul să divorțăm?

AVOCATUL: Desigur.

GEORGICĂ: Și atunci trebuie să renunț să-mi mai

refac viața alături de Gica, de care m-am atașat atât de sincer? AVOCATUL: Păi nu mai aveți cum să vă refaceți viața alături de Gica, și nici dânsa (*arată spre Getuța*) alături de Gigel, pentru că cei doi au plecat împreună și au aranjat să se vadă mâine la „Wasserman”.

GEORICĂ (*uimit*): Adică cum?

AVOCATUL: Adică, în timp ce noi discutăm despre motive, ei au decis să-și refacă viața împreună.

GEORGICĂ (*perplex, către Getuța*): Păi bine, dragă, tu cu un astfel de om fără caracter voiai să-ți refaci viața? Care e capabil de un așa gest?

GETUȚA: Dar tu ce părere ai despre Gica ta și despre felul și caracterul în care te-a părăsit la prima ocazie? AVOCATUL: Pe mine mă iertați, am un proces de crimă. Vă urez multă fericire! (*Pleacă.*)

GEORGICĂ (*după ce o privește lung pe Getuța*): Getuța, știi ce? Hai acasă să ne refacem viața. Că tu, dacă râzi din nou, faci iar gropițe în obraji, și eu nu mai am nimic să-ți reproșez. Ia râzi! (*Getuța râde.*) Vezi că ai gropițe?!

GETUȚA: Lasă gropițele, că ne așteaptă copiii! (*Se ridică amândoi.*) Ce facem, dragă, cu ăla mic, că-l bat ăia mari zi și noapte?! Și numai în cap îi dau, mititelul!

GEORGICĂ: Nu-i nimic. Să se călească! (*Cei doi pleacă braț la braț.*)

CHELNERUL (*strigă după ei*): Vă rog frumos, cine plătește consumația? (*Cei doi au ieșit, fără să-l audă.*) Bravo! Trei bărbați la masă, toți trei cu mape și nu plătește niciunul. Fir-ați ai naibii de intelectuali! Vă arăt eu vouă!

(*Fuge după ei.*)

S F Â R ȘI T

(I) ION BĂIEȘU - INEDIT

(Acest text a fost publicat în revista „Literatorul” în decursul anului 1991 și nu a apărut încă în volum.)

(II) Cum a văzut orbul Parisul

Cineva, o prietenă, mi-a povestit acum câțiva ani, o istorie halucinantă. Cunoștea un bătrân orb care scria literatură. Acesta orbise în urmă cu cincizeci de ani, în tinerețe – era pilot de vânătoare – se prăbușise cu avionul în timpul unui antrenament, scăpase cu viață printr-un miracol, dar își pierduse vederea. Primise o pensie mizeră pe care regimul comunist i-o scăzuse la vreo șase sute de lei, din motive politice: era considerat reacționar. Ca să nu trăiască din mila familiei, scria diverse articole neutre, despre filatelie, pescuit, vânătoare, numismatică și chiar câteva cărți pentru copii. Cu vreo zece ani în urmă i-a murit soția, rămânând absolut singur. Îl îngrijeau copiii din bloc, ei îi cumpărau pâine, lapte și salam cu soia. N-avea bani pentru altceva. Dar iată că norocul i-a surâs: la sfârșitul anului 1987 participă cu o povestire umoristică la concursul lansat de o revistă a orbilor din Paris (sunt mai multe) și câștigă premiul întâi, în valoare de zece mii de franci, plus o invitație de zece zile pentru a vizita capitala Franței. Îi trebuia un însoțitor, firește. I-a făcut formele de pașaport unui student din bloc, pe care-l știa de copil. Acesta a fost respins. Motivul? Exista o dispoziție fermă de la cabinetul doi: să nu iasă din țară niciun tânăr sub 35 de ani cu studii medii sau superioare. Cu greu i-a fost acceptat ca însoțitor un pensionar. Și astfel a plecat bătrânul orb să-și încaseze premiul și să viziteze Parisul.

El mai văzuse orașul lumină în tinerețe, nu uitase nimic, îi știa toate străzile și monumentele. Acum s-a dus și a pipăit

Turnul Eiffel, Domul Invalizilor, Centrul Beaubourg, Luvrul și celelalte minuni ale Parisului, a cerut să ia masa la bistroul unde mâncase cu peste cinci decenii în urmă, pe Rue de Saint Suplice. Și ce și-a mai dorit el în ultima zi de ședere la Paris? Să-l caute pe fostul lui coleg de liceu, cel mai bun prieten din adolescență, stabilit acolo imediat după război. Acesta era acum o somitate, profesor doctor, șeful unui mare laborator de cercetări medicale. L-a primit în casa lui somptuoasă de lângă Paris, dar fără însoțitor.

Acesta aștepta în grădină, pe o bancă. Discuția celor doi a fost scurtă, După zece minute, scriitorul orb i-a spus însoțitorului: „Să mergem”. Plângea, lacrimile îi curgeau șiroaie pe obraji, dar n-a scos un cuvânt. A doua zi, cei doi au luat trenul spre București. În timpul călătoriei, însoțitorul a insistat să-i spună de ce s-a despărțit atât de repede și plângând de fostul prieten din adolescență. Orbul a tăcut mult, după care a dat următorul răspuns:

— Pentru că mi-a propus să-mi dea un pistol cu care să-l împușc pe dictator, care-i închisese doi frați din motive politice. Am refuzat, spunându-i: „Dragul meu, nu știu dacă am să-l pot nimeri. Sunt bătrân, îmi tremură mâna”. Iar el mi-a zis: „Ești un laș”.

Supraviețuire

Un anunț matrimonial apărut, recent, într-un ziar bucureștean, m-a tulburat prin bizareria sa: „Pensionar sănătos, nefumător, caută parteneră corespunzătoare, pentru supraviețuire”. Să fi fost o glumă? Am sunat la numărul respectiv și mi-a răspuns o bătrână, zicând că domnul cu anunțul a plecat pentru câteva zile. Întâmplarea m-a pus pe gânduri. Va-să-zică, mi-am zis, când e vorba de supraviețuire (indiferent de ce gen), oamenii simt nevoia să se unească, să învingă greul împreună. Nu pot să uit o întâmplare tragică (și poate grotescă), petrecută cu ani în urmă, într-un azil de bătrâni. Aici, o femeie de 68 de ani s-a sinucis din dragoste. Cunoscuse acolo, în azil, un bătrân de

75 de ani, frumos și cult, uitat de fiii săi, plecați în străinătate, și ajuns în mizerie. Ei bine, acest bătrân se scârbise complet de viață și i-a refuzat respectivei azilante sentimentele. Iar femeia, disperată de propria singurătate, s-a spânzurat.

Încă un caz (of, cazurile): fiind la spital, cu niște ani în urmă, pentru analize, umblam noaptea prin saloane (mai toți bolnavii din spitale n-au somn) ca să-i ascult (câte n-am aflat, pe toate le-am plasat în *Balanța*). Era într-un

salon vecin un tânăr sportiv care făcuse o grea operație la stomac. Părinții îl vegheau permanent. Pe la prânz, soseau la el toți membrii echipei din care făcea parte. Și era o veselie și niște hohote de râs în salonul respectiv de parcă ai fi asistat la o comedie bufă, când, de fapt, bietul bolnav era într-o stare de-a dreptul critică. Și scenele acestea se repetau în fiecare zi la prânz, până spre seară. Noaptea, întâlnindu-mă pe culoar cu tatăl bolnavului, care ieșise să fumeze o țigară, l-am întrebat ce e cu veselia aceea grozavă pe care o dezlănțuie musafirii fiului său. „Domnule, mi-a spus tatăl cu lacrimi în ochi, am fost la o ghicitoare și aceasta mi-a zis că fiul meu are o șansă dacă-l vom convinge să fie vesel și să râdă zilnic. Și atunci am făcut apel la colegii lui de echipă, care vin cu rândul și fac pe comicii. Sunt niște băieți minunați, îl iubesc și vor să-l salveze”.

Am întrebat mai târziu de soarta tânărului respectiv.

Fusese salvat. Cu ajutorul veseliei și râsului? Probabil.

(I) Colecționarul

Am un prieten vechi, un om bătrân, dar foarte sănătos (la 72 de ani se urcă pe Omul ca să facă plajă sau să schieze, are o musculatură de atlet) a fost jurist și mare iubitor de cultură. Aș minți dacă aș spune că nu-l cultiv și din interes. Nea Mișu a făcut o pasiune a vieții: povești și fapte ieșite din comun, istorii bizare, răscolitoare, care, adesea, te pun pe gânduri. Toate sunt adunate într-un caiet de peste o mie de pagini, acordându-mi privilegiul de a-mi citi din el, din când în când. Alaltăieri l-am vizitat și i-am zis:

— Nea Mișule, fă o faptă creștinească, scoate caietele cele sfinte și dă-mi un subiect pentru un articol, mi-a secat mintea.

Nea Mișu a făcut, mai întâi, două cafele gigantice în căni de lut (cafeaua e singurul lui viciu, o bea fără zahăr, acesta fiind, după părerea lui, foarte toxic) și a răsfoit

printr-unul dintre caiete, mormăind: asta nu, asta nu...

— Uite una, zice, care te-ar putea interesa, mi-a povestit-o un prieten, ziarist de stânga între cele două războaie. Chestia cu Chivu Stoica o știi?

— Nu. Zi-o.

— Chivu Stoica s-a sinucis cu arma de vânătoare, la bătrânețe, nu intrăm acum în amănunte, se pare că nea Nicu l-a împins la acest gest fatal și, mai ales ea, care era cea mai mare codoașă a țării, pune să fie filmate nevestele ștabilor care își înșelau bărbații, după care vedea filmele de câte trei ori, amuzându-se copios. Ei bine, la înmormântarea lui au venit și câțiva dintre tovarășii săi din ilegalitate. A vorbit unul care a zis câteva banalități, după care s-a făcut o pauză. „Mai vrea cineva să ia cuvântul?“, a întrebat unul dintre organizatorii funeraliilor, ca la o ședință obișnuită. „Eu“, a zis un alt ilegalist, care fusese și puțin poet, dintre cei mai schematici, desigur. După care, umflându-se în piept, a strigat: „Tovarășe Chivu, te rog să transmiți tovarășului Dej că noi, foștii lui tovarăși de luptă, suntem astăzi persecutați, dați la o parte din toate muncile de răspundere, ni se iau casele pe care ni le-ai dat tu și suntem amenințați că ni se vor înjumătăți și pensiile. Spune-i, ca să știe pe cine a lăsat în urma sa“. Ține seama că această comunicare mistică și paranormală era făcută de către un materialist dialectic, adept al socialismului științific. Îți convine?

— Da, zic, e bună. De altfel, o știam, dar o uitasem.

Zi mai departe.

— O revistă străină de specialitate anunță un fapt deosebit de îngrijorător: s-au semnalat cazuri de sinucidere la roboți.

— Am citit și eu. Cum îți explici?

— E complicat, foarte complicat. Am să mă documentez și am să-ți comunic ulterior. În orice caz, îți pot spune o concluzie preliminară, aceste ființe în ghilimele trebuie supravegheate îndeaproape, iar libertatea lor îngădită. Altceva: un savant, îngrozit de

complicațiile și harababurile social-politice care domnesc în lume la ora actuală, a propus să se lanseze în Cosmos un apel către ființele raționale de acolo (se presupune că numai în Calea Lactee ar fi populate cel puțin

50.1 de planete) să trimită o comisie de arbitraj pe Terra, pentru a curma conflictele, pasiunile oarbe și inechitățile. Ce zici?

— Literatură. Aiureală...

— Mă rog. Văd că nu ești în toane bune. Îți mai livrez un ultim caz, o ciudățenie umană realistă. Am un prieten, jurist ca și mine, care e burlac, ca și mine. Deși locuiește singur și mănâncă acasă (are o pensie modestă, se bazează mult pe salam și zarzavaturi) el ia întotdeauna masa în frac și cu papion la gât. În semn de respect față de el însuși. Tu ai fi în stare?

— La mine e invers. Mănânc în pat și în pielea goală.

(I) Omul cu cătușa

Aud din presă că a sucombat revista literară *Amfiteatru*, al cărei prim redactor șef am fost, cu douăzeci și cinci de ani în urmă. În jurul ei, la vremea respectivă, o vreme de deschidere și speranțe (singura din întreaga istorie a dictaturii ceaușiste) se adunaseră majoritatea scriitorilor tineri și foarte tineri: Fănuș Neagu, Ștefan Bănulescu, Gheorghe Tomozei, Adrian Păunescu, Constanța Buzea, Ana Blandiana, G. Dimiseanu, Mircea Martin, Petru Popescu, Costin Mioreanu, Maria Luiza Cristescu, Vintilă Ivănceanu (aici a publicat el, împreună cu Țepeneag, celebrul manifest al oniricilor, sub patronajul lui Miron Radu Paraschivescu, document care ne-a fost fatal, Virgil Trofin dând dispoziție să fim desființați și arestați), Dinu Kivu, Ioana Creangă, Florica Ichim, Ileana Bratu, Coman Șova, Petre Mihai Băcanu, Viorel Burlacu și (să nu-l uit) graficianul Benedict Gănescu, autorul machetei. Din nefericire, unii dintre cei numiți și nenumiți au plecat dintre noi, fie-le țărâna ușoară. Poate îmi voi povesti cândva, undeva, amintirile celor aproape patru ani

petrecuți în această redacție boemă, aflată în atenția unor personaje importante ale epocii: N. Ceaușescu, Niculescu-Mizil etc. Poate că pe unii, amatori de istorie a publicisticii literare post-belice, i-ar interesa.

Dar nu despre asta voiam să vă vorbesc în aceste rânduri. Răsfoind, recent, revista *Totuși iubirea*, gândită și scrisă aproape în întregime de către editorul ei, poetul Adrian Păunescu (îmi aduc aminte cu câtă dificultate îl convingeam să nu scrie singur chiar toată revista *Amfiteatrul*!) descopăr un năucitor interviu, pe care excelentul publicist i-l ia fostului cpx-ist Ion Dincă, în pușcărie. Citindu-l și recitindu-l, n-am mai dormit o noapte. De ce? Pentru că descopăr aici un alt om. Un alt Dincă. Pe care l-am și cunoscut personal, odată, pe marginea unui lac, unde mă aflam la pescuit și unde securistul care-l însoțea mi-a luat buletinul și mi l-a aruncat în apă (!). La ordinul lui, firește. Ce descopăr, citind interviul? Că în locul satrapului și torționarului care umbla cu cătușele în geanta diplomat, al justițiarului fanatic și sălbatic, care a nenorocit atâția oameni, vârandu-i în pușcărie nevinovați, ne apare în fața ochilor, acum, un bătrânel blajin, cu părul și mustața colilii, îndrăgostit la nebunie de luminoasele legi ale democrației, un inamic înverșunat al oricărei opresiuni împotriva gândirii, un campion al liberalismului și pluripartidismului, un inamic notabil al Dictaturii. Dar ceea ce m-a făcut să rămân pleștit și profund îngândurat, nemaiînțelegând nimic din ce se întâmplă pe această lume, a fost următorul detaliu: Ion Dincă și-a procurat o Biblie! O Biblie pe care e decis s-o citească din scoarță-n scoarță. Nu știu ce va asimila mintea lui burdușită cu texte marxiste, staliniste și ceaușiste din Vechiul și Noul Testament, dar vreau să vă întreb o chestie, și cu asta închei: ce-ați zice dacă, într-o zi, Dincă și colegii săi de pârnaie s-ar retrage într-o mănăstire și s-ar călugări?! Cear fi să-l vedem pe Bobu bătând toaca și pe Postelnicu trăgând clopotele pentru vecernie?

Stimate Valeriu Cristea, mai ai ceva locuri libere în

dictionarul dimitrie dostoievskian?

Dragă Adrian Păunescu, cinstesc faptul că te interesezi de toată lumea (meseria noastră, a ziariștilor), dar eu nu cred în schimbarea năravului când e vorba de lupi.

(I) Maistru

Vă povestesc o întâmplare, să vedem dacă vă interesează. Dacă nu, nu.

Primesc, într-un zori de dimineață, telefon dinspre un oraș moldovean. Persoana vorbea în limba franceză. Era un doctor din Paris care-i făcuse soției mele un inestimabil serviciu (pentru momentul respectiv). El mă ruga să-l aștept la aeroportul Băneasa și să mă ocup de scurta sa ședere în orașul București. Ca să fiu o gazdă desăvârșită, îl întreb ce vrea să mănânce și să bea. El îmi spune că nu vrea să mănânce decât legume și să bea un pahar, maximum două, de vin dulce. Din păcate, damigeana mea de vin de pe balcon (pe care o împărțeam veșnic pe din nouă cu neprețuitul meu prieten Octavian Cotescu) se acrise. Vin bun, de Pietroasele, sec, chiar foarte sec, cum le plăcea amicilor mei să spună, dar de nebăut pentru un franțuz care dorea un vin dulce. Grăbit și presat de timp, alerg la toate restaurantele din jur. Fiind vară, vinul tuturor se acrise. Singura mea șansă era un restaurant de lux, proprietar al unei colecții. Așa se face că am ajuns dinaintea celui mai important stabiliment (alimentar, firește) din București. Eram îmbrăcat decent și mă exprimam cuviincios. Portarul, un zdrahon de un metru nouăzeci, închis la culoare, îmi barează calea, interpellându-mă:

— Alo, unde mergi?

Nu mi-a fost prea greu să înțeleg că eram nedorit în această superbă instituție. Din fericire, un taximetrist (care fusese pe vremuri șofer la Casa Scânteii) mă recunoaște și mă strigă:

— Ce faceți, domnu'?

Îi explic situația, foarte pe scurt. La care el, tot foarte

pe scurt, întreprinde un schimb de replici cu portarul.

— Dom'le, dânsul este maistru...

Nu a mai fost nevoie să-mi spună și numele, pentru că masivul individ mi-a îngăduit să intru pe ușa rotativă. Firește, nu am găsit nici acolo vin dulce, deși eram prieten la cataramă cu șeful de sală. La ieșire, portarul, căruia i-am strâns mâna cu deferență, m-a întrebat discret:

— La ce întreprindere sunteți maistru?

— Deocamdată nu sunt nicăieri, am zis. Sunt fără serviciu.

— Vai de mine!

Plecând spre casă, trist și amuzat în același timp, mi-am adus aminte de versurile lui Arghezi: „Maestre, vorba asta scurtă, e ca scărpinarea porcului pe burtă”. La mine era invers? Mă întreb.

(I) Banca de idei

Vecinul meu (despre care v-am mai vorbit), pensionar, bărbat de peste 75 de ani, robust, frumos, o splendoare de bătrân (cum zicea un alt vecin despre el), se scoală la ora cinci dimineața, ca să-și plimbe un cățeluș cât pumnul (a fost bătut de o pisică!).

— Mai bine zis, recunoaște el, cățelul mă plimbă pe mine.

— Chestiune de optică filosofică, zic eu, ființă la fel de matinală. Mulți credem că facem ceva, când, de fapt, facem altceva. De multe ori, zic, am impresia că mașina mă conduce pe mine, nu invers. Știai că mașinile, indiferent de marcă, au personalitatea lor?

Prietenul meu are un defect: mă cam bruschează, mai ales când stăm la coadă la lapte, iar laptele nu vine. Atunci își descarcă nervii pe mine.

— Dom-le, zice el, ai vreo relație la finanțe, îl știi pe ministrul plin, pe adjunct, pe secretarul de stat?

— Nu, zic, dar mă interesez. Care e problema?

— De ce mă întrerupi? urlă el la mine. Ai răbdare.

Ascultă! Eu am un anumit număr de idei cu care pot salva nu numai țara, ci și Europa și poate întreaga lume. Aceste idei îmi pot aduce recunoștința întregii umanități, diferite premii și titluri internaționale. Pot fi considerat economistul secolului.

— Care-i ideea?

— Taci! Ce fac eu, dacă mi se fură ideea?

— De către cine?

— De către dumneata, de pildă. Îmi furi ideea, ca un bandit și devii notoriu pe plan mondial. Eu îți fac o mărturisire intimă la coadă la lapte și dumneat îți însușești ideea. Ce fac eu? Cum o recuperez?

— Asigură-te.

— Unde? urlă vecinul, luându-mă de gât. Există un

A.D.A.S. pentru așa ceva? Nu! Dar o bancă de idei există? Nu! Să am acolo seiful meu personal! De ce nu există?

— Dom-le, zic eu, fii calm. Ce idee ai?

— Vorbesc în principiu, dom'le.

— Păi ziceai că ai o idee cu care vei salva Europa, insist eu, în timp ce se descarcă laptele.

— Dom-le, dumneata ești turc?! N-auzi că vorbesc în principiu? Eu presupun că am o astfel de idee. Unde mi-o asigur?

— În Elveția.

— Bravo! De ce să fac drumul până acolo? De ce să nu-mi rezolv problema la mine acasă? Vreau banca mea, românească, de idei!

Ne luăm laptele și ajung acasă. Imediat dau telefon.

— Alo! Cu domnul Ion Țiriac, vă rog!

Îi explic despre ce e vorba. Era într-un consiliu. Trosc, îmi trânteste telefonul. Fir-ați ai naibii de bandiți, zic în gândul meu. Nu sunteți sensibili la ideile oamenilor din popor. Veți da faliment!

Era cu mulți (destui) ani în urmă. Pentru ziua respectivă aveam două comenzi urgente: o schiță umoristică pentru un ziar și un răspuns la o ancheta a unei reviste culturale. Ambele erau imposibil de refuzat sau de amânat. Mă scol din zori și le scriu. Amândoi șefii de la publicațiile respective îmi erau amici, trebuia să-i servesc, mă serviseră și ei pe mine, altă dată: n-aveam încotro. Din nefericire, mă durea o măsea. Una de minte. Vă întreb: se poate face umor când te doare o măsea de minte? Dumneavoastră îmi veți răspunde (umani fiind) că nu. Dar familia mi-a zis invers. Adică: tu pleci la dentist, dar noi ce facem cu tipii care vor suna la telefon și ne vor teroriza? Așa că am scris o schiță penibilă, povestind o întâmplare autentică: cum am fost eu la o nuntă unde cuțitele nu tăiau și unde, încercând să despic o gogonea, conținutul acesteia a zburat ca din pușcă în decolteul nașei, care era așezată vis-à-vis. Eu am zis „pardon”, ea a zis că „nu face nimic”, dar dumneavoastră știți cum se poate simți la o nuntă un om (și când zic acest cuvânt, mă refer la mine) care comite un astfel de gest catastrofal. Schița a ieșit așa cum v-am mai spus: penibilă. Hai, zic, să mă apuc să răspund și la anchetă. Ancheta se referea la rostul literaturii. A literaturii în general. Măseaua mă durea din ce în ce mai tare. Am răspuns destul de scurt, cu o parabolă (nu aveam nicio idee în cap). Apoi am plecat la doctor. Întorcându-mă, într-un hal fără de hal, aflu că cele două obiecte au fost ridicate. A doua zi mă simt ceva mai bine și vreau să mă uit pe copii. Cu acest prilej descopăr că ultima pagină a fost inversată. Adică ultima pagină de la schiță a trecut la anchetă și invers. Intru în panică și încep cu telefoanele, încercând, în disperare de cauză, să opresc catastrofa. Nu găsesc redactorii respectivi, transpir, zic către cei din casă: „m-am făcut de băcănie”. Dau telefon și la tipografiile respective și mi se zice: „dom’le, e prea târziu pentru modificări, le faci dumneata altă dată”.

Deci, schița despre gogonea a apărut cu finalul răspunsului de la anchetă. Dar ancheta? N-am mai răspuns

la telefon vreo câteva zile. Îmi venea să intru în pământ de rușine. Rușine față de cititori și oamenii din redacțiile respective.

Stupefacție. Schița a apărut și nimeni n-a sesizat finalul aberant. L-am întrebat pe redactorul respectiv dacă nu observat confuzia. „Stai calm, mi-a zis el. Totul e bine când se termină cu bine. Gândește-te la schița de săptămâna viitoare”.

Mă întâlnesc, la o ședință, cu redactorul șef de la revista unde apăruse răspunsul la ancheta despre sensul și scopul literaturii, răspuns în care eu vorbeam despre întâmplarea stupidă cu gogoneaua. El îmi zice: „Dragă, mersi pentru răspunsul la anchetă, a fost cel mai subtil, cel mai... cum să zic... cel mai metaforic”.

După care m-am întrebat, multă vreme, profund derutat, ce e literatura. Se pare că e o chestie de gust, în ultimă instanță. Dar nu sunt sigur.

(I) Înscrierea

Recent, rudele din satul natal, Băiești (de unde mi se trage și numele), m-au întrebat dacă am pretenții la terenul agricol moștenit de la părinți. Am zis: nu. Am plecat de-acasă la zece ani, devenind intelectual (ce mi-a trebuit?!) și nu doresc să mă întorc la meseria de agricultor. Foarte rău, îmi zic diverși amici, poate erai mai dotat ca țăran decât ca intelectual. Dom-le, zic eu, chestia e discutabilă, eu nu m-am priceput decât să văd de ei, de cârlani și de vacă, îndeletnicire pe care o aveam în vacanțele școlare. Când scăpau respectivele animale de sub control (citeam și mă fura lectura) eram aspru pedepsit de către paznicii ceapeului. Profesia de țăran mi s-a părut nesigură și riscantă din ziua în care tatăl meu s-a înscris în ceape. Iată cum s-a întâmplat. Eram elev la un liceu comercial (!) din Buzău și, într-o zi, sunt chemat la secretarul școlii. Dragă, îmi zice secretarul, un tip foarte gras - care îmi fura sistematic bursa de merit pe care o luasem prin concurs - unde e adeverința? Care adeverință?

zic. Păi cum, aia de înscriere în ceape. Dacă n-o aduci, trebuie să te exmatriculez. Luni să fii cu ea la mine, altfel te faci țăran. Deja i-am executat până acum pe vreo zece – cînșpe.

Plec eu acasă (pe jos) cale de douăzeci de kilometri și discut problema cu tata, care era, de felul lui, un moromețian. Adică un reflexiv. Și un inventiv. Imediat după ocupația rusească s-a gândit să scape de avere. El m-a întrebat: ce să fac cu ea? S-o vînd, sau s-o beau? Bea-o, i-am zis, e mai sigur. Rămâi mijlocaș. Altfel, ajungi la canal și acolo putrezești. Așa a făcut. Acum îi ceream ceva imposibil: să intre în colectivă. Cum, mă, Onele, să mă aliez eu cu toți proștii? Cu toți ȝiganii și puturoșii! Nu vezi că nu se încrie niciun om serios? Tată, zic eu, asta e situația. Altfel mă dă afară din școală. Am termen până mâine. Dacă nu duc adevărîța de înscriere în ceape, trebuie să mă întorc acasă și să mă fac țăran. Așteaptă, zice el, și pleacă de acasă alături, la biserică. Nu era un tip prea bisericos, așa că m-am mirat. S-a întors peste o jumătate de oră și l-am întrebat dacă s-a dus să se roage. Nu, a zis el, m-am dus să-l întreb pe părinte dacă nu poate să te angajeze pe post de dascăl, că pe cel vechi l-au arestat acum o săptămână (peste o lună a fost arestat și preotul, om bătrîn și bolnav). Și el, ce ți-a zis? Că ești prea tânăr și că nu știe dacă ai voce. Du-te să te asculte.

M-am dus. Știam Tatăl nostru și Crezul. Pe urmă m-a pus să cânt. Ce să cânt? am întrebat eu. Orice, a zis el. În școală învățasem un imn pe care trebuia să-l cântăm la o defilare: „Porniți înainte, tovarăși!” I-am cântat imnul în fața altarului. Părintele Dumitru m-a ascultat cu o profundă compasiune.

— Mă, Ionele, mi-a zis, în final. Zi-i lui tac-tu să se înscrie în ceape.

Așa am ajuns din nou elev, iar apoi intelectual. Pentru că n-am avut voce. Ce carieră aș fi făcut ca dascăl!

— Dragă - îmi zice prietenul meu, pensionarul, dimineața, la coadă la lapte - se întâmplă un fenomen scandalos în presa voastră. Ziariștii se înjură ca la ușa cortului. Că-i înjură pe alții - securiști, hoți, corupți, incompetenți - da, de acord. Dar de ce se înjură cu atâta patimă între ei? Ce-au unii cu alții?

— Chestia, zic eu, trebuie luată de la caz la caz.

— Problema e limbajul inadmisibil pe care-l folosesc: ardei umplut, proxenet, paranoic, oligofren, țambalagi. Că unul și-a vândut nevasta ca să obțină nu știu ce avantaj, că altul n-a făcut copii din zgârcenie și că în tinerețe vindea câini de pripas în obor. Dar asta nu e nimic. Se folosesc cuvinte de o obscenitate pe care hârtia nu le suportă.

— Noroc, zic, că revistele respective nu ajung în mâinile copiilor și tinerilor.

— Nu e sigur. Totuși, nu le atrage nimeni atenția?

— Cine? Nu mai e cenzură, așa că n-are cine. Scrie cine vrea și cum vrea.

— Nu zic că vreau cenzură, dar așa ceva nu s-a mai pomenit.

— Ba da. Între cele două războaie mondiale era la fel.

— Nu cred. Eu am apucat epoca, eram student, îi citeam pe Arghezi, pe Călinescu...

— Atunci vreau să-ți amintesc că Arghezi a făcut pușcărie câteva luni pentru un pamflet scris într-o limbă extrem de dură, ca să nu zic mai mult. Alt exemplu: un tânăr gazetar, azi veritabil academician, a scos o revistă al cărei titlu era numele popular al sexului masculin, iar obiectul respectiv era chiar desenat pe frontispiciu, având chipul regelui. A fost și el închis, la Târgu Jiu, unde era un lagăr boieresc, puteai veni acolo cu servitorul, care îți cumpăra mâncare din oraș, de la restaurant, îți tăia surcele și-ți aprindea focul dimineața. Lui Gheorghiu-Dej și Maurer, de pildă, le făcea aceste servicii chiar Ceaușescu. Un fost coleg de lagăr cu el mi-a povestit că s-au bătut la sânge pentru un braț de lemn, nea Nicu fiind înfrânt.

Bănuiești, sper, ce-a pățit respectivul după „Eliberare”. Deci, obiceiul e vechi. De pe vremea lui Caragiale. Dar stai să-ți spun una, ca să te liniștești. Pare ruptă din nenea Iancu. Urmăream și eu, din plictiseală, două publicații care se porcăiau, în mod regulat, cu rară vehemență. Ce-au ăștia de împărțit? Mă întrebam. Se face că, într-o zi, intru într-o cârciumă obscură cu un prieten, regizor de film, pentru o ciorbă de burtă. Ce văd la o masă? Pe cei doi vajnici adversari, bând cot la cot câte o vodcă. „Ce-i cu voi, zic, v-ați împăcat?” „Ce ești copil? O ținem în continuare. Păi cine ne-ar mai cumpăra gazetele? Acum eu l-am prins (vorba vine) pe el cu un plagiat, el pe mine cu un fals matrapazlâc: două restaurante clandestine și un bordel pe numele unui cumnat. Eventual, facem și proces”.

— Va să zică, tipii ne aruncă nouă, cititorilor, cu praf în ochi?

— Păi ce credeai?! Meseria asta, dragă, se făcea la fel și pe vremea lui

Mark Twain sau Balzac. Vrei să izbândești, lovești. Dacă n-ajungi geniu, cel puțin scoți niște bani.

Prietenul meu și-a luat laptele și-a plecat strâmb. S-a întors doar pentru o clipă:

— Al dracului să fie ăla care v-o mai citi!

Însemnări din nopțile în care nu dorm

(I)

1) Cât fac unu și cu unu? Mă întrebă un necunoscut pe stradă. Doi, zic.

Nu, zice el, trei. De când? întreb. De ieri, îmi răspunde și se duce.

2) Uitându-mă, de curând, câtă călceavă era în Constituantă, în legătură cu un articol pe care un senator îl voia mai aspru, mai rău, mi-am adus aminte de vorbele unui filosof, care zicea: „faceți legi ca și cum toți oamenii ar fi răi. Cei răi se vor descurca și le vor ocoli. Cei buni le vor respecta și vor suferi.

3) Un prieten turc, scriitor, mi-a spus o zicătoare din satul lui. Zicătoarea sună cam așa: „Un bărbat, atunci când își construiește casă, trebuie să se gândească și la un loc anume, unde soția să se poată ascunde pentru a plânge”.

4) Machiavelli a scris: „Un stat sănătos este acela care are legi bune și arme bune”. Cred că doar SUA îndeplinesc acest precept.

5) Ce minunat e să nu fii lăudat, dar să meriți asta cu prisosință.

6) Nimic nu se pierde, a zis savantul, dar nici mare lucru nu se câștigă, zice scepticul.

7) Dostoievski: cine nu înțelege sufletul bețivului, nu înțelege sufletul bărbatului.

8) După părerea Murdăriei, Curățenia pătează.

9) Citiți cele mai noi cărți de știință și cele mai vechi de literatură. Adică să aibă măcar un an de când au fost publicate.

10) Lucian Blaga: ideile mari sunt foarte pretențioase; după ce că le

1)

naștem, vor să și murim pentru ele.

11) Vis-à-vis de căsătorie, bărbații sunt, se pare, mult mai avantajați.

Pe de o parte, se căsătoresc mai târziu decât femeile, pe de altă parte, mor mai devreme decât ele.

12) Uneori, unii nu mai suportă atâta realitate și se refugiază în vis sau în alcool.

13) Bine ar fi ca omul să aibă două vieți: una în care să comită greșeli și alta în care să profite de pe urma lor.

14) Noaptea târziu, un bou și un tigru se întorceau de la cârciumă.

— Mamă, ce scandal o să am acasă, oftă boul.

— Tu să taci! strigă tigrul, nervos. Pe tine te așteaptă o vacă, dar pe mine o tigroaică!

15) Există momente în viață în care totul îți reușește. Nu te speria, trece și asta.

16) Scrie-ți cărțile astfel încât fiecare cititor să creadă că le-ai scris anume pentru el.

17) Sfatul unui preot bătrân și plin de umor către un tânăr orfan: ați pierde unul dintre părinți e o nenorocire, a-i pierde pe amândoi e curată neglijență.

Un Socrate al românilor (Petre Țuțea: in memoriam)

A murit (într-un azil de bătrâni, așa cum îi stă bine oricărui filosof care se respectă) unul dintre cei mai mari gânditori români, Petre Țuțea.

Era prin 1966, spre primăvară, când la redacția revistei *Amfiteatru* apare într-o zi un bătrân. Secretara îmi zice: „E un bătrân care vrea să debuteze. Îl primiți?” Și a intrat Petre Țuțea. De atunci nu ne-am mai despărțit vreme de peste un sfert de secol. Când râdea el, se cutremura clădirea. Ieșise de curând din închisoare, după 17 ani de stat cu picioarele în apă până la genunchi, buhăit, fără dinți în gură, cu mâinile tremurânde și cu picioarele aproape paralizate. Și râdea. Acest om era încă în stare să râdă. Emigrația, printre care Cioran și Mircea Eliade, prietenii săi de tinerețe, îl chemau la Paris. „N-am ce căuta în Europa, să vină ea la mine”. Am convocat toată redacția și Țuțea ne-a ținut o conferință improvizată de patru ore, răstimp în care n-a mișcat nimeni, după care ne-am dus la *Gambrinus* și am cerut ceva de mâncare și o bere. Atunci ne-am dat seama și am aflat că acest om era muritor de foame. De când ieșise din închisoare nu avea voie să publice și nu avea drept la pensie, deși fusese profesor la Academia de Înalte Studii Economice și consilier guvernamental, vechile sale acte nu mai erau recunoscute, fiind considerat un reacționar înrăit și irecuperabil, trăia într-o cămăruță mizeră, din mila unei rude îndepărtate. Primul gest al nostru (adică al lui Fănuș și al meu) a fost să fugim imediat la Zaharia Stancu, pe atunci președinte al uniunii scriitorilor (scriu, vai, numele instituției cu litere mici). I-am vorbit, disperați, despre cazul Țuțea. Îl

cunoștea puțin, dar recunoștea că e o valoare. „N-a publicat nimic, nici măcar un vers sau un fragment de schiță, nu poate fi membru al uniunii, cum să-l ajut?” Cine vrea să ne creadă, cine nu, bine: n-am ieșit din biroul președintelui până când nu i-a dat o pensie (eu susțin că a fost de două mii cinci sute, Fănuș zice că mai puțin, se poate verifica). Țuțea a râs de s-a prăpădit. „Adică cum, eu, care nu sunt scriitor, să primesc pensie de la voi?! De ce nu-mi dă statul?” La care Fănuș Neagu i-a răspuns: „Lăsați, maestre, la ora actuală, statul suntem noi”.

Venea în fiecare zi la redacție și ne ținea îndelungi prelegeri filosofice (îi știa pe greci și pe Goethe pe dinafară) și am reușit să-i publicăm un fragment de scriere pentru care am primit un avertisment de la sectorul de presă al C.C. (numele celui individ, un țigan, mi-e silă să-l pronunț) că vom fi desființați (folosesc acest prilej pentru a declara, cu onestitate, că, într-o noapte, domnul Ion Iliescu mi-a telefonat de la Cluj, atrăgându-mi atenția asupra pericolului ce ne pândește, adică faptul că vom fi desființați, ceea ce Virgil Trofin a și reușit). Petre Țuțea a scris două cărți fundamentale: *Bios* și *Eros*, publicate fragmentar, și o piesă de teatru (subintitulată *Teatru seminar*, din care posed și eu un exemplar). Dar marea sa operă a fost orală, Țuțea a fost Socrate al nostru. Care dintre ciracii săi (printre care mă număr și eu, alături de profesorul și prozatorul Ion Coja și mulți alții) se vor strădui ei să-l pună în rândul clasicilor? În Academia Română, pentru piscul Țuțea nu s-a găsit un loc. Măcar pentru indemnizație...

Era și un mare politician, un vizionar. A prezis, încă de acum douăzeci de ani, când Gorbaciov era un cuminte comsomolist, destrămarea imperiului sovietic. La insistențele lui Mircea Eliade de a se întâlni la Paris, mi-a mărturisit, cu lacrimi în ochi, că nu se poate duce, din cauză că nu are un costum de haine și pentru că nu are bani să-și facă dantura. „Dragă, mi-a zis, dacă ești sărac, stai acasă”.

Țuțea a stat acasă. A fost un martir? A fost un geniu? Nu e treaba noastră, ci a posterității. Mă tem, însă, că va fi o vreme când Europa va veni să se încline la troița mohorâtă de pe mormântul unui filosof român european, mort la azilul săracilor.

Constantin Noica mi-a zis, la Păltiniș: „Lăsați-l în pace pe Țuțea. El e un sfânt. Nu-i deranjați destinul”.

Acum, când și l-a încheiat, biologic, ne întrebăm dacă nu cumva abia îl începe.

Însemnări din nopțile în care nu pot să dorm

II

18) Omul este un animal care înalță capul spre cer și vede păianjenii de pe tavan.

19) Într-adevăr, sunt modest. Dar dacă ați ști cât mă costă!

20) Întotdeauna ne scriem cărțile prea curând...

21) Sentimentul cel mai pur și mai fortifiant este invidia.

22) Uneori, ne săturăm până peste cap de noi înșine.

23) Unul dintre secretele fericirii e să fii mereu ocupat.

24) Cine are urechi de auzit, să și le astupe cu vată...

25) Niciun om nu poate fi un specialist desăvârșit în profesiunea lui fără a fi, în sensul cel mai strict al cuvântului, un idiot.

26) Experiența ne învață că oamenii nu învață nimic din experiență.

Nici dintr-a lor, nici dintr-a altora.

27) Azi e mai rău ca ieri, dar mai bine ca mâine.

28) Prostia e aptitudinea de-a fi fericit.

29) A cunoaște nu e mai nimic. A imagina e totul.

30) Cea mai bună metodă de a te căli pentru viitor: fă în fiecare zi ceva împotriva voinței tale.

31) Cititorii nu merită cărți bune pentru că prea de

multe ori sunt încântați de cele proaste.

32) Dumnezeu ne va ierta, n-are încotro. E meseria lui.

33) Se pare că Dumnezeu nu există, a zis Voltaire pe patul de moarte.

Dar, în caz că există, am încurcat-o cu toții (Sau cum ar fi spus Nichita, am îmbulinat-o.)

34) Fii scurt. Orice curcubeu care rămâne mai mult de un sfert de oră pe cer nu mai e privit de nimeni.

35) Există oameni care sunt fericiți fără să știe.

36) Noi ne străduim să facem câte ceva pentru posteritate. Dar ea ce face pentru noi?

37) Toți avem destulă tărie sufletească pentru a suporta nenorocirile altora.

38) Se pare că singura modalitate de a obliga o femeie să tacă e sărutul.

39) De Gaulle, în 1968, când a fost obligat să renunțe la putere: „E foarte greu de condus un popor care mănâncă cel puțin trei feluri de brânză la fiecare masă”. La noi e invers.

40) Voltaire către Rousseau: „Nimeni n-a încercat atât de inteligent ca dumneavoastră să ne convingă că suntem niște animale. Cine vă citește cărțile simte nevoia să meargă în patru labe”.

Inimă de mamă

Lev Tolstoi, dacă nu mă înșel, are o scurtă povestire despre un copil care se rățăcește de mama lui într-un târg. Văzându-l plângând cu disperare, lumea se adună în jurul lui, încercând să-l ajute. „Cum arată, cum este mama ta?” îl întreabă un polițai, dorind să obțină niscai semnalmente. „Mama mea, zice copilul, cu lacrimile pe obraji, este cea mai bună mamă din lume”. Dar iată o altă poveste a unei mame, poveste pe care mi-a spus-o cândva, cineva, propunându-mi să scriu pe marginea ei o nuvelă sau o piesă de teatru.

O mamă în vârstă de 42 de ani, încă superbă la înfățișare, cu doi copii mari, un băiat și o fată, ambii studenți, își părăsește, fără nicio explicație, familia, luându-și cu ea doar lucrurile strict necesare. Tatăl încearcă să-i mintă pe copii, făcându-i să creadă că e plecată la odihnă – nu se simțea bine cu nervii, avea insomnii... Dar copiii își dau seama, ca și vecinii, că s-a întâmplat ceva neobișnuit, ceva ce nu era în regulă. Femeia apare pe neașteptate, peste o lună și ceva, fără să dea nicio explicație asupra dispariției sale. Discută cu fiecare copil în parte despre problemele lor personale, apoi, noaptea târziu, discută și cu soțul, limpezind și luminând micile și marile neînțelegeri și asperități pe care le avuseseră în douăzeci și patru de ani de căsnicie. Acesta pleacă, apoi, să se culce, istovit, neînțelegând, totuși, unde a dispărut soția lui atâta timp și de ce. „Dragul meu, îi spune ea, un bărbat s-a îndrăgostit de mine și vrea să mă răpească. Încerc să-i rezist, dar nu știu dacă voi putea. E un bărbat straniu și fermecător”.

Rămasă singură, femeia se duce și deschide cu precauție ușile la camerele celor doi copii, îi privește dormind, apoi cercetează atentă fiecare lucru din casă, lucruri pe care le știe până la cel mai infim detaliu și care au făcut parte din intimitatea ei. La un moment dat, telefonul sună scurt. Ea ridică receptorul, ascultă, apoi spune: „Bine, voi coborî peste cinci minute”. Își ia micul bagaj și coboară, sobră și solemnă. Soțul aude zgomotul cheii în ușă. Se trezește și se uită pe fereastră, o vede urcându-se într-o mașină condusă de un bărbat și-și șoptește cu o adâncă mâhnire: „Nu s-a putut abține, m-a părăsit! Să mai crezi în femeie!”

În mașină, între ea și bărbatul de la volan are loc următorul dialog:

- Doctore, crezi că merită să încerci?
- Atâta vreme cât există o șansă la sută, merită. Le-ai spus celor de-acasă adevărul?
- Nu. Ei nu trebuie să știe nimic despre operație. Le-

am spus doar că un bărbat straniu s-a îndrăgostit de mine și vrea să mă răpească. De ce se zice că Moartea e o femeie? Pentru noi, ea e un bărbat. O femeie n-ar putea să răpească oamenii de lângă cei care le sunt atât de dragi, n-ar putea fi atât de crudă. Nu-i așa, doctore?

— Da, acceptă doctorul, oftând. S-ar putea să aveți dreptate. Moartea e masculină.

Adevărul cu orice preț

Se zice că, adeseori, drumul spre adevăr este mai palpitant, mai interesant și mai fertil decât adevărul însuși. În legătură cu adevărul există și alte întrebări delicate. E întotdeauna adevărul necesar? În chestiuni medicale, conjugale sau diplomatice etc? Am să vă dau un exemplu din cea de-a doua categorie – conjugală. Iată povestea, așa cum mi s-a relatat.

Un bărbat bine, în vârstă de cincizeci de ani, cu o familie solidă și fericită, se afla la volanul mașinii sale într-o seară ploioasă și răcoroasă. Văzând într-o stație de tramvai o femeie bătută de ploaie și vânt se gândi să săvârșească un gest uman: se opri și o invită în mașină. Femeia era tânără, în jur de treizeci de ani, destul de plăcută la înfățișare, cu ochi albaștri, părul negru, inteligentă și cu umor. Ajungând la adresa respectivei femei, aceasta îl întreabă:

— Vai, dar cum să vă răsplătesc pentru gestul dumneavoastră extraordinar? Dacă mai rămâneam încă cinci minute în stația de tramvai, poate mâine ajungeam la spital. Pot să îndrăznesc să vă invit să beți o cafea caldă?

Bărbatul cu pricina nu zice nu, acceptă și urcă în apartamentul ei de trei camere frumos mobilat, în care se aflau încă trei persoane: mama femeii, un vecin și soția acestuia. Bărbatul bea cafeaua, fumează o țigară și pleacă după zece minute. Tânăra îl întreabă dacă l-ar deranja un telefon din când în când, la serviciu, desigur. Nu, zice bărbatul, și-i lasă o carte de vizită. Femeia îl și sună peste câteva zile, întrebându-l dacă nu are timp să treacă pe la

ea pentru o cafea și o discuție plăcută, eventual vizionarea unui film la video. Bărbatul se duce încă o dată în vizită, găsește în casă alți invitați, care se uitau la film. Bea cafeaua și pleacă, avea treabă, era director la o fabrică importantă. Deși primește din nou alte invitații, nu răspunde afirmativ, scuzându-se că e foarte ocupat. Surpriza vine peste un anumit număr de luni, când primește o citație la tribunal. Ba chiar primește și vizita unui avocat, care îl anunță că este chemat în judecată pentru a plăti pensie alimentară pentru copilul născut recent, în urma relațiilor sale intime cu femeia pe care o luase într-o anumită seară dintr-o stație de tramvai. Întrucât nu are nicio șansă de câștig în acest proces, mama copilului având numeroși martori care i-au văzut împreună și pentru a evita publicitatea, ar fi mai bine să accepte imediat plata pensiei alimentare. Bărbatul respectiv transpiră, se enervează cumplit, realizând că femeia respectivă era o escroacă desăvârșită, care i-a întins o cursă și refuză să dea acea pensie alimentară pentru un copil ce nu-i aparținea. Drept pentru care își angajează un avocat celebru, acesta ducându-l, în primul rând, la o expertiză medicală de rutină. Și aici vine surpriza monstruoasă (veți vedea imediat de ce am folosit acest cuvânt). Se descoperă că acuzatul nu poate fi... tată. De ce? Se presupune că din pricina unui oreion avut în copilărie. Escroaca pierde procesul (de altfel, o vecină are grijă să o „demaște”, arătând că tatăl copilului nu e altul decât cumnatul ei, adică soțul surorii sale!), dar ce face bietul bărbat implicat în această încurcătură oribilă? Ce face, pentru că el are cu soția sa un băiat de nouăsprezece ani, student, care, în fapt, nu e al lui, după cum atestă, incontestabil, analizele medicale. Îi spune totul, deschis, soției, cerându-i să fie și ea sinceră. Aceasta recunoaște: da, l-a înșelat, pentru că voia neapărat să aibă un copil. Nu are importanță cu cine, pentru că pe el l-a iubit și îl iubește. Dacă vrea, poate divorța, dar să nu-i spună băiatului adevărul, pentru că acesta îl adoră și o asemenea

veste ar fi pentru el o lovitură de nesuportat.

Nu vă mai spun finalul, ne întoarcem la modesta filosofie lansată la începutul articolului: e nevoie întotdeauna de adevăr? Nu e, uneori, mai de folos minciuna?

Cu sarmaua-n gât

De Crăciun, nu știu cum s-a făcut, dar am ajuns în America. Am mâncat curcan umplut cu portocale și am băut vin franțuzesc de California. A fost extrem de plăcut, mai ales că acolo, la acea masă, am cunoscut un producător de la Hollywood. Unul autentic. Vânos, tânăr, bine îmbrăcat, cu un tată coreean și o mamă la fel. Ei, și din vorbă-n vorbă, neam împrietenit, drept pentru care tipul m-a invitat de Anul Nou la reședința lui din Long Island. Evident, toți cunoscuții au plâns de invidie, mai ales cei din țară - că le-am telefonat special, ca să mă laud cu pleșca adusă de Santa Claus (așa în cheamă pe Moș Crăciunul american).

Și-a venit ziua cu pricina. M-am îmbrăcat frumos, m-am bărbierit, apoi mi-am lipit nasul de geam și am așteptat. La un moment dat, în fața modestului meu hotel a oprit un Bentley negru și lucios ca o focă, în care am fost invitat de șoferul filipinez al producătorului.

Tocmai mă prinsese meciul de hochei de la televizor, când filipinezul frână brusc.

— Am ajuns?

— Nu, răspunde filipinezul. Am oprit să luăm homelessul.

— Ce să luăm?

— Homelessul! Vagabondul! Clochardul!

Eu, neștiind engleza, m-i înțelegeam cu șoferul în franceză (avusese o străbunică din Tahiti, care trăise cu Gauguin și a cărei piele tatuată se afla expusă la Metropolitan Museum).

În cele din urmă, din clădirea asistenței sociale a fost

târâtă de doi negri vânjoși o babă de circa șaizeci de ani și o sută patruzeci de kile. Era îmbrăcată într-un palton imens, scortșos de jeg, cu o căciulă mițoasă pe cap și în picioare avea un soi de șoșoni portocalii, din mușama. Ce mai avea sub palton nu știu. Cred că ultima oară când și-a controlat lenjeria a fost când a capitulat Japonia, așa că nici ea n-avea de unde să știe. Cât despre miros, era pur și simplu crâncen.

Totuși, filipinezul n-a părut deloc șocat. Mai mult, a vârat-o pe babă lângă mine. Tipa s-a holbat în jur cu niște ochi galben-roșii, apoi a râgâit satisfăcută și a adormit, fiind, în mod evident, beată. Restul călătoriei nu-l mai povestesc. Cert este că la un moment dat am ajuns la reședința lui Koo Yu, amicul meu, producătorul. Acolo ne aștepta un valet în livrea, care a pus-o pe homelessă într-un cărucior cu roțile și a introdus-o în splendoarea aia de casă. Am intrat și eu.

După ce am trecut de icrele roșii fierte în sirop de arțar și somonul cu stafide, Koo Yu mi-a mărturisit (ne înțelegeam în românește, pentru că avusese o amantă româncă, fostă muncitoare la fabrica de chibrituri din Gherla, eșuată la Hong Kong, după un schimb de experiență la Canton) că la ei, în America, așa e tradiția – să inviți acasă, de Anul Nou, câte un homeless, repartizat de asistența socială. Koo Yu, fiind un ins foarte bogat, a avut onoarea de a primi cel mai dezgustător exemplar de homeless ce a putut fi găsit în Manhattan, lucru ce-i va mări prestigiul, deoarece mila e cea mai de preț virtute creștinească (am uitat să spun că fusese creștinat de un misionar quaker).

Și uite-așa, am ajuns să stau la masa de revelion lângă infecta babă bețivă. Tot acel uriaș salon era plin de actrițe superbe, iar de mine se rezema tomberonul acela umblător, clefăitor și mormăitor!

Poate că aș fi rezistat până la capăt, dar la miezul nopții a vrut să mă sărute lasciv, drept pentru care i-am tras o palmă și doi pumni în gură. Și atâta mi-a trebuit!

Imaginați-vă situația mea: la doispe noaptea, trântit în zăpadă, în fața unei locuințe luxoase, undeva în America! Când m-a luat de guler, Koo Yu mi-a zis ceva în genul ăsta:

— De mult aflat eu români brute, dar nu crezut până nu văzut pe tine.

Bullshit!

Și m-a aruncat pe scări.

— □

(II) o viclenie de-a mea

Fiind în America, am fost invitat, într-o bună zi, de o personalitate locală. Era o onoare deosebită, fiind vorba de un judecător de pace dintr-una din cele mai bune familii ale ținutului, cu cel puțin trei membri decedați în războiul civil. Am jucat biliard cu bătrânul judecător, apoi am învățat-o pe admirabila sa soție să joace șaizeci și șase și, în cele din urmă, i-am însoțit la cină. Aici mi s-a cam risipit veselia, căci mâncarea franțuzească este ceva de neînghițit pentru un român neaș. De altfel, la desert, le-am și mărturisit acest lucru gazdelor. Bătrânul mi-a mărturisit că nici el nu se dă în vânt după infectele legume fierte, muiate în sosuri dubioase, dar că așa e moda și că toți prietenii lui au bucătari francezi, care-i torturează în același chip. Din păcate, subreta, care asistase la discuție, ne-a turnat bucătarului, care a apărut în sufragerie, extrem de nervos, declarând că abia așteaptă să mă vadă pe mine gătind un fel de mâncare mai savuros ca ale lui. L-am privit drept în ochi pe mustăciosul acela oacheș și am rostit, mândru:

— Prea bine, mâine gătesc eu. Mâncăm sarmale.

POSTFAȚĂ

(I) BĂIEȘU A LUI MIHALACHE sau DARUL UMORULUI LA ROMÂNI

Pe cât de dezinvolt-apropiată a fost relația noastră de-o viață (și, chiar „de-o viață literară” aș îndrăzni a

spune), pe atât mai sfios și mai ezitant intru în relație acum cu memoria prietenului drag al inimii mele care a fost Ion Băieșu.

Cum se întâmplă asta, oare?... Și, mai ales: De ce?!

Micuțul meu prieten neastâmpărat de zglobiu și scânteietor de inteligent – către inima căruia mă deschideam de îndată, numai ce-l simțeam în preajmă, sau când îi auzeam primul apel de telefon – mă inhibă acum, când e nemurire și când trebuie să-l iau în serios dându-mi seama cât de mare este și ce adâncă urmă artistică a lăsat pe numele lui. O urmă originală, autentică și adâncă de parcă ar fi călcat în ea cu toată greutatea lui Fănuș Neagu, iar nu cu ființa sa micuță, care domina doar eteric sau spumos, prin spiritul mare, vesel, duios și activ fierbător care-i împlinea întotdeauna dimensiunile prezenței.

Pentru că noi am fost trei prieteni ai tinereților ca și a maturității noastre literare: el, cu mine și cu Fănuș, în ordinea crescândă a vârstei, el fiind născut în noaptea dintre anii 32—33, eu în vara dinainte, iar bătrânul Fănuș, ehe, în aprilie, chiar mai înainte de Sfântu Gheorghe! Fiindcă, dacă s-ar fi născut mai în preajmă, teluricul său tată măreț ca un haiduc de Bărăgan, i-ar fi dat numele sfântului celui călare deasupra balaurului, iar literatura română l-ar fi consemnat sub numele de Ghiță pe cel mai intempestiv liric mare prozator al istoriei ei.

Guță era nu numai o ființă mignonă și delicată, ci și cel mai mic dintre noi ca vârstă, dar iată că tocmai el a fost hărăzit să treacă primul pragul acela lăsându-ne, pe mine și pe Fănuș, să întârziem pe lumea aceasta. Pesemne, cantruna din nesfârșitele lui glume bune. Fiindcă, mai rămânând noi pe-aici, ne dăm seama cât de mare era el, ce inestimabilă valoare literară a știut să reprezinte și să lase în urmă, cât de rotundă îi este opera, ce amestec de veselie și lacrimi, de ironie și sensibilitate duioasă, de tragism tratat cu umor în fața actului cinic al proștilor ca și de bună-credință artistică reprezintă inteligenta alchimie prin care el și-a construit-o.

Umorul lui era al omului bun, al minții deschise care gustă spiritul oricui și își însușește marea ironie a lumii nu prin răutatea invidioasă a neputinciosului, ci prin generoasa încredere în vitalitatea ei care ajunge autoironie. Și, încă, o autoironie practică fără jenă alături de celălalt sentiment de putere spirituală care este detestul inteligenței față de obtuzitate, refuzul imaginației libere față de dictatură, fermitatea disprețului față de micimea oportunistă a duplicărilor egoiști și corupți care se consideră „dăștepți”, sentiment care traversează tot teatrul său și culmea de proză a epocii pe care o reprezintă romanul „Balanța”. Încă de pe atunci, din apropierea care nu-ți lasă perspectivă, noi simțeam toate acestea. Iar el, cel care era pentru noi Guță și atât, s-a îndepărtat tot din gest altruist, spre a ne lăsa perspectiva liberă spre gluma pe care ne-a făcut-o: Iată cât de mare sunt!

Așa că, așezarea conceptului de „Guțică al nostru cel plin de vervă”, alături de cel postum al consacrării autoratului unui creator de mare profuzime, mă duce spre a îndrăzni repetarea eminescienei caracterizări: „*Finul Pepei, cel isteț ca un proverb*”, dar și acel „*Văz monstruos*” care-l teleportează pe Caragiale dincolo de glumețul din el, trecând apoi și la Ionesco iar, de la acesta, pe calea de talent cea mai autentică, la Ion Băieșu care, dintr-o nefericită glumă a istoriei, nici măcar numele său autentic muntenesc, de țărănească familie buzoiană, nu și l-a putut păstra.

Pentru că el, pe când, tot ca o glumă, scria versurile proletcultiste la slagărul „Ilenița tractorista” venind să se înscrie la Școala de literatură cu numele de Ion Mihalache, a fost atenționat că ar putea avea de-a face cu lupta de clasă prin asemănare cu numele liderului național-țărănist; iar atunci, a cotit-o spre pseudonimul „Băieșu” și, după cum se vede, chiar dacă a luat-o în glumă, a cotit-o pentru totdeauna și pentru toată istoria literaturii.

Consemnez acestea, pentru că am fost pus în fața câtorva întrebări despre întâmplările lui vesele, despre

sorgintea lui din Caragiale sau din Ionesco, despre frățietatea lumii literare de altă dată și dihonă de astăzi. Iar răspunsul cel mai bun este însăși personalitatea de dulce veselă prietenie plină de spirit, a celui care și-a făcut singur gluma cu numele, făcându-ne să-i spunem și să-l strigăm, atunci când nu ne auzeau serviciile de cadre, „*Băieșu a lui Mihalache*”. Este, de asemenea un răspuns, permanenta lui explozie de frăție și prietenie voioasă care a coagulat o întreagă generație literară, sunt glumele superbe pe care le-am moștenit de la el, ca și interpretarea unică pe care el o dădea unor anecdote celebre. Dar, în orice caz, gluma de a se compara cu Caragiale sau Ionesco, el n-a făcut-o niciodată; cu toate că, dacă ne gândim bine, zău că n-ar fi fost chiar neîndreptățit!

Amintirea lui astăzi, a zâmbetului lui cu acel dințișor ieșit cu umor incisiv ceva mai în față decât ceilalți, se învâluie într-o aură azurie precum a dimineților de vară la care ne prindea cheful sau poturile lui norocoase. Mi-l amintesc, prin ceața aurită a acelei plăcute oboseli pe care o trăiam împreună, în grupul petrecăreț pe care el îl amuza cu glumele făcute pe seama celor care, odihnindu-se în somnul lor burghez, ieșeau la lumină mai șifonați decât noi, morocănoși încă adormiți și cotrobăind ca niște cârțițe incapabile a savura splendorile dimineții. Ale dimineții pe care noi o-ntâmpinam din plin nesomn, fie la mare, la munte sau la Mogoșoaia, ca niște oameni odihniți prin propria lor veselie și nesăturarea de a comunica unii cu alții într-o superbă afinitate electivă.

Urmaș demn al fratelui nostru mai mare Nicolae Tăutu, Guță Băieșu nu numai spunea, ci construia glume creându-le o arhitectură dramaturgică ad-hoc.

De exemplu, la Mogoșoaia, când noi ne încheiam nopțile albe, matinal, proaspăt bărbierit și pomădat, în costum de Barbizon, cu șevaletul, trepiedul și toate sculele de pictură purtate-n spate cu bretele de rucsac, cobora din camera sa excepționalul nostru maestru și prieten Lucian Grigorescu, intrând doar pentru o clipă în restaurant, ca

să-și umple termosul cu cafeaua ce avea să-i însoțească solitudinea artistică în mijlocul peisajului spre care pornea să-l picteze. Dar în vreme ce lichidul aburind curgea din ibric în termosul scos de după gât cu cele mai bune intenții, un pahar cu rece șpriț de vară, sau cu ademenitoare tărie de „luat curaj dimineța” apărea lângă el. Apoi Băieșu, ca și cum ar fi fost străin de aceasta, îi șoptea lui nea Lucică o știre însemnată sau ceva ce se petrecuse tocmai peste noaptea pe care acela o cinstise cu somnul revigorant artistic. Marele pictor se minuna, ducea automat mâna la pahar și agățându-și, hotărât spre ceea ce pornise, termosul de gât, se așeza ca-n trecere, doar pe-un colț de scaun, cu toată încărcătura în spinare, cât numai spre a afla ceva amănunte. Peste o oră, Guță îi propunea să-l ajute să lase din spinare șevaletul prins în curele, dar Lucică refuza, încă convins că-l așteaptă peisajul. Peste două, încerca să se așeze mai comod pe scaun întorcându-i spătarul spre burtă pentru a nu-și mai lovi de el samarul înglobând toată tehnica picturii peisagistice și, din acest motiv, scotea de după gât și pune pe masă termosul care-i atârna în față, ca pe un lucru netrebuincios, de vreme ce alte pahare luaseră locul lucidității aspre a cafelei. Peste încă trei, Guță îi luă o mână pe după gât, devenind un fel de cariatidă ce-l sprijinea pe bătrânul artist cu șevaletu-n spate și urcau amândoi cu greu scara ducându-se spre paturile lor. Pe la mijlocul ei, se opreau să-i salute pe cei ce se pregăteau de dejun, atrăgându-le atenția cu generozitate că a rămas pe masă termosul păstrând cafeaua încă fierbinte.

Așa îmi închipui și astăzi despărțirea de el, prietenul drag al nopților mele albe: Urcând, împovărat din dragoste pentru alte mari talente, o scară care-l duce tot mai departe într-o încețoșare aurie de dulce amiază.

Corneliu Leu P.S.

Din acest „nota bene” care urmează, îmi dau seama

acum că am scris rândurile de mai sus ca răspuns la niște întrebări de interviu trimise de cineva, pesemne cu tema unuia dintre titluri: „Darul umorului la români”. Pe care i l-am propus lui Radu Băieșu și pentru această selecție, de vreme ce, pentru mine – o demonstrează reacția mea de atunci – acest întreg concept se bine confunda cu personalitatea iubitului meu prieten Guță.

Regret că nu-mi mai amintesc cine mi-a pus întrebările (era prin anii '90), fiindcă l-aș fi căutat cerându-i interviul publicat, ca să vedem dacă a apărut chiar în prezenta formă și dacă a ținut seama de consecuția numelor pe care i le propuneam privind ereditatea în această direcție de geniu național cu care am fost dăruiti din belșug. Ne amintim însă, cu toții, numele celălalt, din finalul precizării pe care o făceam atunci și o reproduc mai jos:

N.B. Cred că, așa compact cum am simțit nevoia, am răspuns totuși la majoritatea întrebărilor și, poate, ați putea folosi textul și ca atare.

Despre spiritul muntenesc, luați-l și ca o continuitate: Anton Pann, Caragiale, Ionesco, Sebastian, Băieșu, trecând prin Minulescu, Arghezi, Barbu, ca poezie, dar și unii uitați ca Vinea, Tonegaru, Mihai Dragomir, cu un plus de intelectualism față de sentimentalism

Cât despre simbolul bunătății lui Ion Băieșu, acesta, chiar ca formă a inteligenței, se cheamă „Amfiteatru”. Este revista condusă de el în vremuri grele, la care i-a lăsat să se afirme cum au vrut pe mulți nerecunoscători; ba chiar i-a îndrumat spre libertăți care l-au costat pe el nu numai darea afară, ci chiar desființarea redacției ca atare de către ministrul tineretului, persoană importantă și astăzi, nu spunem cine! (C.L.)

SUMAR

„PÂNĂ LA DUMNEZEU TE MĂNÂNCĂ SFINȚII” 2
SUFERINȚĂ ÎN DOI 5
REFACEREA VIEȚII 13

Cum a văzut orbul Parisul 31
Supraviețuire 33
Colecționarul 35
Omul cu cătușa 38
Maistru 40
Banca de idei 42
Confuzia 44
Înscrierea 46
Praful în ochi 48
Însemnări din nopțile 50
În care nu dorm (I)
Un Socrate al românilor 52
(Petre Țuțea: in memoriam) Însemnări din nopțile în
care nu pot să dorm (II)
Inimă de mamă 57
Adevărul cu orice preț 59
Cu sarma-n gât 61
O viclenie de-a mea 63
POSTFAȚĂ 64

ediție on-line www.cartesiarte.ro

DE COMANDAT LA: [radubaiesu62 yahoo.com](mailto:radubaiesu62@yahoo.com)